3 PENGŐ

Reggeli Ujság

ELŐFIZETÉSI ÁR: FÉL ÉVRE 78.— P
EGY ÉVRE 156.— P

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54

BUDAPEST, XI. ÉVFOLYAM 10. SZAM
1945 JÚLIUS 8

NÉPBÍRÓSÁG ELÉ KERÜLNEK AZ IGAZOLÁSI ÜGYEK

Magyarok kiűzetése?

Irta: Rónai Mihály András

Azt mondja a babona, ha-ki viselős asszony igen rá talál csodálkozni valamely csúfságra, könnyen megeshetik rajta, hogy a megbámult csúfságra fajzik rá a gyereke. Nincs mit csodálnunk hát rajta, ha a mai Szlovákia olyan módszereket alkalmaz s olyan procedúrákat javasol magyar nemzetiségű állampolgáraival szemben, amelyeket elődje, Tiso-Szlovákia oly megbűvölten s oly kitartóan bámult éveken át egykori szörnyeteg hűbérurának, Hitler-Németországnak módszereiben. Persze nem könnyű dolog az ilyen mélységes igézettől egyik napról a másikra szabadulni, noha sürgősnek látszik, hisz sokat és gyorsan kell feledtetnie — ám épp e nagy sietség válik kapkodássá s veszi módszereit szinte a reflexmozdulat automatizmusával onnan, ahol hét éven át megszokta, hogy minden embertelenségre és véresen dilettáns államművészetre — *so oder so!* — kézhezálló, gyors recipét talál. Reflexei nem váltottak elég gyorsan, nem tartottak lépést a világ gyökeres fordulatával, s íme, — mielőtt még a szlovák többség 1938—1945-ös magatartásának számonkéréséről szó eshetnék, — valóságos számonkérési preventív-háborút indít a magyar kisebbség ellen, s a jó tanítványnak olyan szinjeles hangján mondja fel »megoldási« indítványként e kisebbség ügyében a »népességcsere« hitleri leckéjét, hogy a leggyakorlottabb *Volksgruppenführer*-nek és *Rückwanderungsleiter*-nek is zavartalan, tiszta öröme telnék benne.

Nos, mi, magyarok is súlyosan vétettünk — noha korántsem oly súlyosan, oly sietve s oly groteszkül, mint szlovák szomszédaink — a demokrácia, a szabad népek s elsősorban saját nemzeti géniuszunk ellen. Ám nemzeti önismeretünk, melyet hol egy Zrínyi Miklós, hol egy Kossuth Lajos, hol egy Ady Endre (sőt olykor »csak« egy-egy Ugron Gábor vagy Grünwald Béla) tartott ébren, most, e tragikus hónapokban sem mondott akkora csődöt, hogy mind e súlyos vétkeink ódiumának *teljességét* például hazai svábjainkra kenjük — holott a mi svábjaink túlnyomó többsége (a szlovákiai magyarság tömegeivel ellentétben) *valóban* galádul s menthetetlenül viselkedett. S mindezeken túl és felül: mi itt Magyarországon most, e kemény napokban szomjas lélekkel ismételjük és tanuljuk a demokrácia isteni leckéjét, mit gonosz uraink egy ideig feledtetni akartak velünk — s annál könnyebb ez nekünk, mert történelmünkben volt idő (nem egyszer s nem is kétszer), hogy mesterei voltunk. Most is: George Washington budapesti szobránál épp e héten tisztelegtünk a szabad emberiség amaz alapokmányának 169-ik évfordulója előtt, mely 1776 július 4-én bizonyos »isteni és elidegeníthetetlen« jogokat nyilatkoztatott ki, melyek minden embert megilletnek — s amelyeket George Washington nemzete aligha fog veszni hagyni 1945-ben s Európa bármely sarkában is. Mához egy hétre megünnepeljük majd 156-ik évfordulóját annak a Francia Forradalomnak, mely 1789 július 14-én érvényt szerzett a szabad emberiség egy másik alapokmányának — és Mirabeau nemzete ma is bajosan nézhetné szó nélkül, hogy az Emberi Jogok Nyilatkozatának érvényét Európa bármely szögletében is kikezdjék. Legfőként pedig épp e héten üdvözölte a magyar külügyminiszter abban a Szovjetunió és Csehszlovákia között létrejött egyezményben, mely Kárpát-Ukrajna kérdését holmi dilettáns és náci-ízű »népességcsere« helyett *per vias normales* döntötte el, annak a lenin-sztálini nemzetiségi politikának diadalát, melytől a mi szlovákiai magyarjaink dolgának helyes alakulását is reméli — s Lenin és Sztálin nemzete is aligha helyeselné, ha e kontinentális jelentőségü, kipróbált nemzetiségi politikát Európa bármely zugában is a hegyek közt s a völgykatlanokban megrekedt náci-szellemmel helyettesitenék. Annál kevésbé, mert hiszen San Franciscóban most, június 26-án írták alá az Egyesült Nemzetek azt az Alapokmányt, melynek (hogy egyebet ne idézzünk belőle) hatodik fejezete minden vitás kérdésben kontradiktórius eljárást ír elő, e fejezet 35. szakaszában pedig *minden* államot felhatalmaz arra, hogy (akár tagja az Egyesült Nemzeteknek, akár nem) a Biztonsági Tanácsnak vagy a Közgyűlésnek bármely vitás kérdésről vagy helyzetről jelentést tegyen, ha az Alapokmány előírásai szerint vállalja a megoldás kötelezettségét.

A magyar külügyminiszter magyarán beszélt: megmondotta, hogy »népességcseréről« magyar-szlovák viszonylatban már csak megfelelő létszámú »cserélni való« népesség hiányában sem lehet szó, ám ha valaki tőlünk, a mi teljes állampolgári egyenjogúságunkból mégis Szlovákiába kívánkozik, a magyar állam nem vet útjába akadályt. (Más kérdés, hogy a békéscsabai beszéd visszhangjából ítélve, persze aligha él köztünk tót ember, ki odaátra kívánkoznék tőlünk.)

Annyit azonban hozzá kell tennünk, hogy a »népességcserék« náci-politikája, mely Európát sokhelyütt nomádkori tragédiákba döntötte s a népvándorlás korába vetette vissza, a fasizmus egyik legtanulságosabban ördögi tempója, mely egyaránt szolgálta a nemzeti nagytehetemségben szenvedő államok külső és belső imperializmusát. A külső imperializmus szolgálatában dolgozott az a kitekert terminológia, mely a nemzetiségeket, kisebbségeket »népcsoportokká« uszította, mindenütt kiemelve őket hazájuk békés együttéléséből s megtéve őket idegen testté, ötödik hadoszloppá, hódító hadak előőrseivé, majd janicsárjaivá. A mindenáron nemzeti homogeneitásra (alapjában véve azonban »expanzivitást« növelő mesterséges népességszaporitásra) törő belső imperializmust pedig az a tébolyult politika szolgálta, mely az emberi együttélés, a földrajz és a társadalomfejlődés minden törvényét és eredményét felborítva »népességcserék« címén dúlta meg a világot, egyrészt xenofóbiából kivetvén az államból minden idegent, másrészt kötéllel odafogván minden elszármazottat, hogy aztán a belső imperializmus diadala után a homogénné pofozott és robbanásig túltömött országból rablóhadjáratra vágtasson ki a hadsereg. Ez a belső imperializmus is szükségképpen és óhatatlanul külső imperializmusba torkollik tehát, ezért kell itt és a világon mindenütt a szabadság, a béke és a demokrácia minden hívének aggodalommal s szorongva fordulnia minden irányba, valamerről csak egy-egy ilyen félelmes szó (aminő a »népességcsere« is) megüti a fülét.

»A szorongás érzésének megszüntetése« — rooseveltí fogalmazásban ez volt az egyik nagy cél, amelyért ezt a világháborút megvívták. Nos, e szorongás aligha szűnhetik, amíg a szörnyű szavak és fogalmak külpolitikai kísértetjárása tart s amíg az államok rá nem eszmélnek, hogy a problémák, illetve a megoldás feltételeinek megkerülése sosem jelentheti a problémák megoldását. Már pedig a probléma, illetve a megoldási feltételek megkerülésének klasszikus példája a »népességcsere« torz manővere, mely az adott helyzet megoldása elől azzal tér ki, hogy — tűzön-vízen, logikán, természeten és törvényen át — megszünteti magát a helyzetet. »Agyonütni? Az is jó!« — így szól a régi, rossz vicc; hanem az államművészet tán mégsem ilyen egyszerű! Ha kinek nem akaródzik másajkú polgártársai nagyobb s pláne határszéli tömegeivel együttélnie, igazíttassa ki határait, a többi szórványokkal pedig bánjon a demokratikus kisebbségi politika törvényei szerint: így szól — ismételjük — az örökérvényű (s épp Csehszlovákia számára testamentumszerű) masaryki elv. Es ezen is túl: ott van mintának a lenin-sztálini nemzetiségi politika, melynek követése maga a diadalmas, kipróbált megoldás.

S a határokat, melyeknek el kéne mosódniok, nem gyalázhatja meg többé az űzött emberesordák talpából kiserkenő drága vér: a nomád Európa letelepül, olvasni kezd és kőházat épít...

Vörös János vallomása szerint Werth Henrik és Bárdossy felelősek Magyarország hadbalépéséért

Ma délelőtt a kora reggeli órákban Neszkó Imre dr. meglátogatta *Vörös* János honvédelmi minisztert és felkérte, hogy tegyen tanuvallomást a volt vezérkari főnök ellen folyó bűnügyben. A honvédelmi miniszter dolgozószobájába vezettette Neszkó Imre dr. ügyészségi alelnököt és zárt ajtók mögött megkezdődött Vörös János honvédelmi miniszter kihallgatása.

A déli órákban távozott a minisztérium épületéből Neszkó Imre dr. Nyomban a népügyészségre sietett és jelentést tett *Molnár* Sándor dr. főállamügyészhelyettesnek a honvédelmi miniszter tanuvallomásáról.

A *Reggeli Ujság* munkatársának kérésére a nyomozást vezető ügyészségi alelnök a következőkben ismertette *Vörös* János honvédelmi miniszter vallomását:

— A honvédelmi miniszter — kezdte az ügyészségi alelnök — a vezérkari főnök háborús bűnösségét abban látja, hogy

a kormányzónak javaslatot tett a magyar erőknek Jugoszláviába való bevonulására.

Ez a tény — folytatta magyarázóan az ügyészség megbízottja — már onmagáért beszél. Mindannyian emlékezünk erre a szerencsétlen lépésre, *amikor a Jugoszláviával kötött, Magyarországon általános örömet keltő barátsági szerződés után fegyveres erővel, erőszakos módon behatoltunk abba az országba, amely a legkevesebb okot sem adott e lépés megtételére.*

— Bárdossyra vonatkozóan történt utalás? — tettük fel a kérdést.

— Igen,

Werth Henrik Bárdossyt támogatta a szövetséges hatalmak elleni lépések megtételében, vagyis a hadüzenet bejelentésében.

Nyilvánvaló, hogy ha a vezérkari főnök Bárdossyval nem egy irányban dolgozik, akkor *nem következhettek volna be azok a szomorú események*, amelyek az ország háborúba lépését és feldúlását követték.

— Milyen ténykedései voltak még Werthnek?

— A honvédelmi miniszter vallomása szerint Werth Henrik *a német hadigépezet számára megszálló erőket, így gyors hadtesteket bocsátott rendelkezésére.*

— Mennyiben befolyásolta a kormányzót Werth?

— Erre pozitív adat nincs Vörös János honvédelmi miniszter megállapítása szerint azonban

a vezérkari főnök feladata lett volna a kormányzót a helyes és valóságos katonai helyzetről tájékoztatni

és megakadályozni, hogy *a magyar haderő összeütközésbe kerüljön keleti nagy szomszédunkkal, Szovjet-Oroszországgal.*

— Módjában állt Werthnek megakadályozni a hadüzenetet?

— Ha Werth ellenezte volna a hadüzenetet, akkor *az nem is történhetett volna meg.* Egy azonban bizonyos, — vallotta Vörös János honvédelmi miniszter — hogy a volt vezérkari főnöknek semmiesetre sem lett volna szabad hozzájárulni a hadüzenethez.

Vörös János honvédelmi miniszter kihallgatása a háború megindítása kérdésében most már tovább tisztázta a helyzetet. A közvélemény ebből a vallomásból megállapithatja, hogy *Bárdossy Werth nélkül, a vezérkari főnök pedig Bárdossy nélkül ezt a nagy nemzeti csapást nem zúdíthatták volna az országra.*

M. S.

A HÁBORÚ ANTEAKTÁIBÓL

Pétain ideges

A francia népbíróság vizsgálóbírója kedden reggel hallgatta ki harmadszor az őrizetben levő Pétain tábornokot.

Franciaország 1940 június 15-én letette a fegyvert. Pétain tábornok, aki a hatalom romjait átvette a lemondásra kényszerített Lebrun elnöktől, a compiègnei erdőben találkozott a Führerrel, ugyanabban a történeti emlékű szalonkocsiban, amelyben huszonkét esztendő előtt Foch marsall fogadta a német hadsereg fegyverszünetet kérő kiküldöttjeit. A Führer — így szóltak a francia közlemények —, annyi szeretetreméltóságot, *charme*-ot fejtett ki, hogy a francia kiküldöttek képtelenek voltak ennek ellenállni: vállalták a súlyos fegyverszüneti feltételeket.

Franciaország katonai összeomlásáról ne beszéljünk. Ami irodalom erről eddig napvilágot látott, nem sokat számít: túlnyomó részében még Gestapo ellenőrzés mellett jött létre, vagy amennyiben nem, szolgálni kívánta Laval politikáját és ennek megfelelően állította be az eseményeket. Valójában a katonai összeomlás magyarázata egyszerűbbnek látszik, mint azt sok mindenfajta okfejtés után hinni lehet: a létszámban, felszerelésben és vezetésben gyöngébb hadsereg szembekerült a számbeli, felszerelésbeli fölényben lévő német hadsereggel.

Lehet abban valami igazság, amit 1940 június 21-én Pétain marsall mondott rádióbeszédében: »Június 13-ától kezdve a fegyverszünet megkérése kikerülhetetlen volt. Ez a csapás meglepett titeket. Ti 1914—18-ra emlékezve azt kérdezitek, hogy történhetett ez? Elmondom nektek. 1917 május 1-én, három esztendő gyilkos harcai után 3,280.000 emberünk volt fegyverben; a mostani csata előestéjén 500.000-rel kevesebb. 1918 májusában 85 angol divizió állt oldalunkon, 1940 májusában mindössze tíz. 1918-ban velünk volt 58 olasz és 42 amerikai divizió. Felszerelésünk még számbeliségünknél is alacsonyabbrendű volt. Egy a hat ellen, így kellett harcolni a francia aviatikának. Gyöngébbek voltunk, mint huszonkét év előtt és kevesebb volt a barátunk. Kevés gyerek, kevés fegyver, kevés szövetséges, íme vereségünk okai.« Hát ez nyilván őszinte beszéd volt; a védekező francia hadsereg valóban jóval gyöngébb volt, mint a támadó német hadsereg, — legfeljebb, ha az ember megkérdi Pétain marsalltól, hogyan engedhette meg ő, a Daladier-kormány katonai tanácsadója, a legfőbb haditanács tagja, hogy ilyen körülmények között Franciaország hadat üzenjen Németországnak?

De talán még ez a kérdés sem érdekes: Pétain mindezt tudva, tán azért egyezett bele a hadüzenetbe, mert úgy látta, hogy Franciaország számára nincs más lehetőség, ha nem akarja, hogy Lengyelország letiprása után a német ököl reá sujtson le, indulnia kell. Igy látta Pétain vagy sem, azt mi ma nem firtatjuk, de fel kell vetni a kérdést, hogyan történhetett meg az, hogy Franciaország, amikor megvolt a lehetősége, hogy a háborút Észak-Afrikából folytassa és tekintélyes hajóhadával segítse a demokráciák küzdelmét a diktatúrák ellen, visszariadt ettől a Franciaországhoz méltó nemes feladattól s a fegyverszünet és kollaboráció útját választotta? Hogyan történt az, hogy nem tudta magát elszánni arra az áldozatos útra, amire Norvégia, Hollandia, Jugoszlávia elszánták magukat és nyugodtan türte, hogy területe fölvonulási terep legyen egykori szövetségese ellen s hogy a német tengeralattjárók francia kikötőkből fussanak ki angol hajók elsüllyesztésére; viszont ő ennek a szövetségesének, ki vele együtt vonult ki azoknak az ideáloknak megvédésére, amelyeknek tisztelete százötven esztendő óta a francia nagyság alfája és omegája volt, egyetlen cirkálóval sem sietett segítségére? Hogyan történhetett ez, milyen megfontolások, erkölcsi vagy anyagi defektusok taszították erre a megalázó útra Pétaint?

Paul Reynaud francia miniszterelnök akarta a háború folytatását, Georges Mandel is aki kabinetjének legfontosabb tagja volt, szintén akarta és közölték Pétainnel Churchill generózusan elgondolt, de az akkori francia lelkiállapothoz nem igen alkalmazkodó javaslatát, hogy »a francia kormány hagyja el a francia földet, proklamálja a francia-angol uniót, közös állampolgársággal és folytassák közösen a háborút«. De folytatni akarták a háborút vagy legalábbis német nyomás nélkül kívántak tárgyalni a fegyverszünet feltételeiről Albert Lebrun, a francia köztársaság elnöke, Jeanneney, a szenátus elnöke és Edouard Herriot, a képviselőház elnöke. Menjen a francia kormány Észak-Afrikába, mondották, mert csak a tengeren túl találja meg azt a szabadságot, mely biztosítja számára, hogy kényszer nélkül tárgyalhat a fegyverszünet feltételeiről. Jött Laval és Pétain döntött: nem fogadja el Churchill ajánlatát, nem folytatja a háborút, nem hagyja el a francia földet s nem engedi meg a francia kormány volt és jelenlegi tagjainak, sem pedig vezető francia politikusoknak, hogy Franciaországból eltávozzanak. Azután Compiègne, a fegyverszüneti feltételek vállalása, kollaboráció, Sziria repülőtereinek német kézre juttatása, stb., stb. — a felsorolás fáj mindenkinek, aki Franciaország barátja.

Laval közbelépése egymagában nem elegendő magyarázat. Pétain egyéniségét nem ismerjük eléggé, hogy ebből próbáljuk kihüvelyezni az okokat, amelyek őt Anglia cserbenhagyására bírták. Egyet tudunk róla: bármilyen különösnek is látszik ez a megállapítás: *Pétain nem volt harcos természet.* Verdun hősi védője — tessék csak konzultálni Poincaré emlékiratait vagy Haig marsall följegyzéseit, ahogy azokat Duff Cooper közölte: Pétain nem volt harcos természet. Azt olvassuk Reymond Poincaré könyvében — *Győzelem és fegyverszünet:* »Clémenceau félrevon engem és azt mondja: Pétain nem tudja leküzdeni pesszimizmusát. Képzelje el, olyasvalamit mondott nekem, amit senki mással nem közölhetek, csak önnel. Azt mondotta: „A németek meg fogják verni az angolokat nyilt csatamezőn (en rase campagne) és azután minket is meg fognak verni." Szabad, hogy egy generális így beszéljen vagy akár így gondolkozzék?« — kérdi felháborodva Clémenceau. Ugyanebben a könyvben olvassuk: »Az ülés előtt Clémentel jelenti nekem, hogy Joffre a következőket közölte vele: „Bár én félre vagyok állítva, eleget látok és tudok ahhoz, hogy megállapíthassam, Pétain ismét azokkal a fogyatékosságaival vétkezik, amelyek annakidején azt a szándékot keltették föl benne, hogy Verdunt otthagyja".« Egy másik helyen: »Loucheur nagyon elégedetlen Pétainnel: defétistának tartja, mert néhány nap előtt azt mondotta neki: „Meg kellene kezdeni a béketárgyalásokat!" Loucheur konzultálta erről Fochot, akit régen ismer és aki azt válaszolta: „Ez őrültség, rosszabb időket is éltünk már át".« De ugyanígy Duff Cooper könyvében, aki Haig naplójából idézi a passzust, mely szerint Pétain azt mondotta Clémenceaunak: »A németek megverik az angolokat nyilt mezőn s azután megvernek bennünket.« »Clémenceau, aki gyűlölte ezt a szót: *vereség*, ettől kezdve minden bizalmát Fochba helyezte, aki küzdeni akart Amiens előtt, Amiensben, Amiens mögött s nem volt hajlandó föladni egy talpalatnyi földet sem.« Majd odébb azt írja Haig: »Foch egészségesnek, bizakodónak látszik, de Pétain borzasztóan néz ki. Mint egy parancsnok, ki elvesztette idegei fölött az uralmat.« Semmi kétség, ami Franciaországban 1940 nyarán történt, az nem volt alkalmas arra, hogy Pétain 1918-ban elvesztett idegeit újra megtalálja.

A francia katonai vezetők politikai előrelátása éppoly gyöngének bizonyult, mint katonai előrelátása.

De hát ezen ne csodálkozzunk, elvégre III. Napoleon, aki különb politikai tehetség volt, mint Pétain vagy Laval, körülbelül ugyanígy vélekedett a győző németekről. Azt írja róla Bainville, hogy a legyőzött, foglyul ejtett III. Napoleon azzal vigasztalta magát, hogy I. Vilmos német császár győzelmét majd arra használja fel, hogy Európa népei számára megteremti a békés együttdolgozás lehetőségeit. (A Neue Ordnungot, mint Hitler nevezte.) Azt írja III. Napoleon egyik bizalmasának: »Franciaország szánalmas állapotban van és én nem látom, honnan jöhet az üdvösség számára, hacsak a német császár nem tesz bizonyságot arról a lovagias szellemről, melyet az egész világ elismer nála. Most, hogy teljesen le vagyunk győzve, *Németország érdekei összeolvadtak a miénkkel.* Ha így látta III. Napoleon wilhelmhohei fogságából, mért ne látta volna ugyanígy Pétain vichyi fogságában? Amikor emberei még azt is megpróbálták, hogy Hitlert is ékesítsék az »esprit chevaleresque« jelzővel! Igaz, hogy Franciaországban alig akadt ember, ki nekik ezt elhitte.

Fenyő Miksa

A népbíróság a jövő héten kezdi meg az igazolási ügyek fellebbezésének elbírálását

Eddig ezer fellebbezés érkezett a budapesti népbírósághoz

Az igazoló eljárások körül nagy az izgalom és az elégedetlenség. Sokan azért panaszkodnak, mert nem igazolták, sokan azért, mert olyasvalakit igazoltak, aki nem érdemelte meg. A bizottságok döntését hol túlságosan szigorúnak, hol túlságosan enyhének látják. Most *új rendelet jelent meg, amely a fellebbezési eljárást szabályozza.*

Fölvilágosítást kértünk dr. *Szücs* János ítélőtáblai tanácselnöktől, a budapesti népbíróság igazoló felebbviteli tanácsának elnökétől.

A következőket mondja:

— Az igazoló eljárások körül való nagy izgalom remélhetőleg hamarosan lecsillapodik, mert a minisztérium egységet teremtett ebben a kérdésben. Ujabb rendeletekkel ugyanis *minden igazoló eljárást szabályozott.* Ugyanilyen irányvonalat szabott a fellebbezés tekintetében is, amikor megállapította, hogy

minden igazolási ügyben a népbírósághoz lehet fellebbezni.

Nemcsak a budapesti népbírósághoz, hanem a területileg illetékes táblai székhelyen, vagyis Győrött, Pécsett, Debrecenben és Szegeden működő népbírósághoz is. *A budapesti népbírósághoz csak az fellebbezhet, akinek az ügyében a budapesti ítélőtábla területén működő igazolóbizottság hozta meg az elsőfokú határozatot.*

— Ki fellebbezett eddig?

— Csaknem mindenféle fajta foglalkozású ember: *közalkalmazott, magánalkalmazott, szabad pályán dolgozó, kereskedő, iparos, katonatiszt stb.*

Körülbelül ezer fellebbezés érkezett be hozzánk.

— Miről panaszkodnak a sérelmezettek?

— *Legtöbben arról, hogy az eljárást nem elég széles körben folytatták le.* Vagyis nem szerezték be a megjelölt okiratokat, illetve nem hallgatták ki a bejelentett tanukat. Ha ezek a sérelmek alaposaknak bizonyulnak, a népbíróságra nagy munka vár. *Nem küldik vissza az iratokat az igazolóbizottságokhoz, hanem*

maguk hallgatják ki a tanukat és a vallomások alapján döntenek.

Sok esetben természetesen az igazolás alá vont személy *terhére* is érkezett fellebbezés.

— Az egyik napilap azt írta, hogy az új rendelet kitágítja a fellebbezés lehetőségét, mert a jogorvoslás kérését kisebb büntetés — például feddés — esetében is megengedi...

— Ez tévedés. Az igazolóbizottságok határozatai ellen az igazolás alá vont személy csak

a legsúlyosabb esetben fellebbezhet, vagyis csak akkor, ha állásvesztésre vagy nyugdíjazásra ítélték.

Máskülönben csak alaki jogszabály megsértése esetében lehet fellebbezni.

— Alaki hiba?

— Például az, ha az igazolóbizottságot szabálytalanul alakították meg azzal, hogy nem minden párt volt képviselve benne. Vagy olyankor, amikor *a kötelező nyilvánosságot kizárták.* Vagy nem engedték meg az igazolás alá vont személynek, hogy a tanuhoz kérdést intézzen, stb. stb. *Sok helyen hibásan folytatták le az eljárást, aminek az eredménye aztán visszás volt.*

Ha az igazolóbizottságok szabályosan járnak el, nem lesz miért fellebbezni.

— Hogyan folyik az eljárás?

— A fellebbezési eljárás alapvonalai ugyanazok, mint a rendes népbírósági eljárásé i. A népügyész is, a védő is közreműködik. A döntés éppúgy a népbírák kezében van: szótöbbséggel határoznak. A tanácsvezető bírák — vagyis a szakbírák — csak szavazategyenlőség esetében döntenek. *Az előadói rendszer bevezetésével a népbírák még közelebb kerülnek az anyaghoz.* Ugyanis — a rendes népbírósági eljárástól eltérően — az egyes népbírák előre megkapják ügyiket, áttanulmányozzák és a tárgyaláson beszámolnak róla a tanácsnak. Ez a rendszer annak az eljárásnak a továbbfejlesztése, amely *mindjobban kiszélesíti a népnek az ítélkezésben való részvételét.* Az igazoló eljárás nagy jelentőségét nem kell külön hangsúlyoznunk: tudjuk, hogy *a társadalom átformálásának első állomását jelenti...*

Gách Marianne

Buday-Goldberger Leó

A legnagyobb veszteség a magyar gyáripart Buday-Goldberger Leó elhurcolásával és tragikus halálával érte. Tehetsége és tudása emelte világhírre a Goldberger-gyárat, amelynek gyártmányait mindenütt a világon ismerték és elismerték. Ő volt az a magyar nagyiparos, aki bárhol a világon gyáros tudott volna lenni és az is lett volna.

Goldberger Leót csak el lehetett hurcolni ezt meg is cselekedték. Sorsát külön tragikussá teszi, hogy akkor halt meg rengeteg szenvedés után, amikor már szabad lehetett volna.

A család lépéseket tett, hogy holttestét hazahozathassa. Hogy itt pihenhessen a hazai földben, ősei mellett. A magyar gazdasági közélet fölkészül rá, hogy megadja a méltó végtisztességet a gyáripar vértanujának. *(r. j.)*

MIELŐTT VESZ,
MIELŐTT ELAD,
készíttet vagy javíttat, keressen fel!
FISCHER ÁRPÁD
(Fischer Györgyné) aranyműves, ékszerész
V., Bajcsy-Zsilinszky-út 10. (v. Vilmos cs.-út)
Arany, ezüst vétel-eladás

Dr. Bayer és Társa-készítmények
ismét kaphatók:
Piorca-fogkrém, Sanalbin-fogkrém, fogpor
Ebaga-arckrém, hajolaj. Befőző tabletta, befőző csepp.
Lerakat:
GÁBOR ANDOR és TÁRSA
V., LÉGRÁDY KÁROLY-UTCA 18.
Csak viszonteladóknak.

CORA-készítmények
ismét kaphatók:
Cora-Tox, cipőkrém, bolhapor, tetűpor, svábpor, patkányirtó
Lerakat: Gábor Andor és Társa
V., Légrády Károly-utca 18.
Csak viszonteladóknak.

„RÁDIÓSZOLGÁLAT" ELAD CSERÉL VESZ
IV., KÉPIRÓ-UTCA 2. (Kecskeméti-uccánál)
JAVIT rádiómérnök vezetésével

Teljesen megállt a kiskereskedelem

38 év óta nem volt ilyen arányú üzlettelenség
A fekete piac árai több esetben alacsonyabbak a gyári áraknál

Amióta az ezresek érvényét megszüntető rendelet megjelent, megállt az üzleti forgalom a pesti kiskereskedelemben. A rendeletről már akkor elmondtuk véleményünket, amely azóta sem változott. A pénzügyminiszter megígérte, hogy a letétbe helyezett ezresek kérdését a legrövidebb időn belül rendezi. Ezt a rendezést most várják.

Nem vitatjuk, hogy az ezresek forgalmon kívül való helyezésének voltak igen alapos okai, de megállapitjuk, hogy a kereskedelmi forgalom pangása azon a napon kezdődött, amelyen ez a rendelet megjelent és gazdasági törvényszerűség volt, hogy

a válság kimélyüljön, mert a hirtelen támadt pénztelenség és a hozzákapcsolódó gazdasági rémhirterjesztés

olyan fokú *bizonytalanságot* feremtettek, amelynek nem is lehetett más következménye, mint a most kialakult *szinte teljes üzlettelenség.*

Az élelmiszerpiactól és a cserekereskedelemtől eltekintve, az egész üzleti élet pang. Szakemberek megállapitása szerint

1907 óta, a legnagyobb magyar kereskedelmi krizis éve óta nem volt olyan mértékű üzlettelenség, mint amilyen most van,

egyes piacokon *szinte tökéletes a mozdulatlanság.*

Sietünk hangsúlyozni, hogy a helyzetnek ilyetén alakulását *sem károsnak, sem veszedelmesnek nem tartjuk,* mert

az üzlettelenség korlátozza az árak emelkedését,

aminek csak jótékony hatása lehet olyan területeken is, amelyeken *a tényleges áruhiány teszi megokolttá az árak magasabb kialakulását.* Ahol viszont nincs áruhiány, ott az az érdekes és különös állapot keletkezett, hogy

a feketepiac árai alacsonyabbak a gyári áraknál,

ami igazolja azt, hogy *a kereskedelemben valóban a kereslet és kinálat örök törvényei érvényesülnek.*

Hogyan élt a háborús Amerika?

Az óvóhelyeken szorongva a bombáktól és belövésektől remegve, hányszor, de hányszor irígyeltük Amerikát! A nyugalom és béke szigetének tűnt előttünk, hol nem tudják mi a félelem, a nélkülözés és az éhség.

Nos, a bombák valóban elkerülték, de a háború szele Amerikát is érintette. Majdnem minden családban akadt, ha nem is rokon, de jó barát, aki ott harcolt valahol Európában. Amerika egy emberként állt mögöttük. A rádió állandóan közvetítette a legfrissebb eseményeket a frontról és a sebesült listát is naponta hozták az ujságok.

A bevonuló férfiak helyét legtöbb helyen a feleségek töltötték be, még hozzá igen eredményesen, de ez természetes, mert az amerikai nők mindig is dolgoztak. Komoly és felelősségteljes állásokat vállaltak nemcsak gazdasági, de politikai téren is. Pedig a gombnyomásra járó amerikai háztartás is sokat veszített egyszerűségéből a háború alatt, mert a különböző főző- és takarítómasinák gyártását, amik villanyárammal működtek, leállitották. A korlátozásokat Amerikában is bevezették az élelem és a textil terén, de tulajdonképpen szükséget csak húsban és vajban szenvedtek.

Textilben már erősebb volt a korlátozás. Előírták, hogy hány méterből készíthető egy ruha és mivel Amerikában majd mindenki készen vett holmit hord, azt kellett viselniök, amit kaptak.

Cipőket is jegyre adták, még hozzá nem elegendőt, a harisnyák pedig teljesen eltűntek a piacról. Már 1941 elején beszüntették a selyemharisnya gyártását, mert a japán selyem behozatala megszűnt.

Az amerikában élő ellenséges állampolgárokat nem korlátozzák mozgási szabadságukban, feltéve, ha nem merült fel ellenük gyanú. De az ott élő idegenek amúgyis annyira asszimilálódtak, hogy a háború alatt is közelebb álltak érzelmileg Amerikához, mint saját volt hazájukhoz.

Egy időre Newyorkban, a fény városában is kialudtak a reflektorok, izelítőt kaptak az európai elsötétitésből. De az éjszakai élet azért a szokott iramban folyt, nem ismerték a zárórakorlátozást. A színházakban és mozikban jórészt háborús darabokat játszottak, a hollywoodi filmtermelés igen gyenge volt és korlátozott. Az autó- és taxiengedélyeket nem vonták be, mindenki addig járhatott, amíg benzinkészletéből futotta, csak éppen túl messzire nem jutottak vele.

A vonatok majdnem olyan zsúfoltak voltak, mint nálunk. A városiak élelemért mentek vidékre és a vidékiek munkáért jöttek a városokba. Amerikában nem volt feketekereskedelem, mert a kormány még a háború legelején erélyesen letörte.

Európát illetően igen kellemesen csalódtak, mert a háborús híradók után romokat és kőhalmazokat vártak és pezsgő életű városokat találtak. Remélhetően mire majd az óceánjárók átszállítják az Európát látogató utasokat, már a Dunaparton nem kőhalmazok lesznek, hanem az újonnan felépített szállodák.

Rákos Edith

SERTAMIN
húshelyettesítő tápszer
Gyártja a Dreher-serfőzde sörélesztőjéből Richter Gedeon és Dreher Antal eljárással a Paracelsus gyógyszergyár Kőbánya
Kapható minden fűszerüzletben!

MÁTRAI SÁNDOR RIPORTJA:

Rajnissék már 1943 nyarán felajánlották a németeknek Magyarország megszállását

A Markó-utcai törvényszéki palota ügyészi szobáiban — mint a lapok jelentették — serény munka folyik. Az elmult politikai rendszer nagyságainak neveitől visszhangoznak a félig rombadőlt termek.

Sámuel Jenő dr. népügyész *Rajniss* Ferencnek, a magyar sajtó egyik legvérszomjasabb kalandorának bünlajstromát most állítja össze. Az előszobában várakoznak kihallgatásra a tanuk. *Törs* Tibor, a képviselőház volt alelnöke, *Györki* Imre szociáldemokrata képviselő, aki nemrégen tért vissza a deportációból, *Lázár* Miklós főszerkesztő, dr. *Somogyi* Béla volt közjegyző, *Manndorf* Emil dr. ügyvéd, *Béry* László, az Esti Ujság volt felelős szerkesztője és mások.

Az ügyészség *három irányban* nyomoz Rajniss Ferenc ügyében, hogy összegyüjtse a szükséges bizonyítékokat, amelyek tiszta képet adnak arról, hogy

milyen jóvátehetetlen bűnök terhelik ennek az embernek lelkét, aki egyéni hiúságból, anyagi előnyökért és hatalmi vágyból kiszolgáltatta az országot a németeknek és nyilasoknak.

A kihallgatások után már eléggé világos kép alakult ki: Rajniss a legszorosabb kapcsolatban állott a náci-vezetőkkel. Nem volt olyan hét, amikor ne utazott volna a Hitler-birodalomba feleségével, a Magyar Színház egykori gyermekprimadonnájával, Fényes Annussal. A Rajniss-házaspár ilyenkor állandó vendége volt Göringnek és Göbbelsnek.

A nyomozás során megdöbbentő adatok kerültek napvilágra. Rajniss Ferenc 1943 július 7-én elutazott Berlinbe,

kimondottan azzal a céllal, hogy megbuktassa Kállay politikáját és keresztezze a nemzetnek egyedüli óhaját, hogy lépjünk ki a háborúból.

Elsősorban Rajnissnak tulajdonitható, hogy a magyar népnek ez a kívánsága nem teljesülhetett, mert *ő volt az, aki elárulta a németeknek, hogy a magyar katona nem hajlandó vérét ontani többé idegen érdekekért és a magyar kormány követelni fogja az első és második magyar hadsereg visszavonását hazai területre.*

Ekkor már túl voltunk a voronyezsi vereségen és továbbra is oktalanul áldozták fel a magyar vért tisztán náci érdekekért. 1943 júliusában *a német politika offenzivát inditott a magyar politikai vezetők ellen.* Nem játszották ki kártyájukat, azt is titkolták, hogy Rajniss elárult mindent, szép arcot mutattak és továbbra is követelték a magyar hadosztályokat. *Már ebben az időben elhatározott tény volt Magyarország megszállása.* Rajnissék Imrédyvel karöltve minden lehetőt elkövettek, hogy a németek kedvében járjanak. Hazaáruló módon »tanácsolták« a hitleri diplomáciának és a Führer főhadiszállásának, hogy

nem szabad egy percet sem késlekedni, a német csapatoknak be kell vonulni Magyarországba, mert minden késedelem halálos veszélyt rejt magában Németország számára.

Somogyi Béla volt fajvédővezér kihallgatása is bővelkedett szenzációkban. Vallomása szerint *Rajniss minden ellenszolgáltatás nélkül kapta a rotációs papirokat s a képanyagot a németektől.* A »Magyar Futár« egykori szerkesztőségében ezrével találtak német eredetű kliséket, amelyeket a náci hírszolgálat bocsátott Rajniss rendelkezésére. Az is kiderült, hogy

Rajniss rendszeres »apanázst« élvezett náci barátaitól

és Kossuth Lajos-téri lakásán *gyakori vendége volt egy magasrangú német Gestapo-tiszt, aki összekötő volt Rajniss és a német propagandahivatal között.*

Érdekes adatok kerültek *Sámuel* Jenő dr. népügyész kezébe Rajniss előző szereplésével kapcsolatban is. Kiderült, hogy Rajnissnak nagy szerepe volt Gömbös után az ország fasizálásában. A »Nemzeti Front«, a barnaingesek nem veszélytelen szerepet játszottak és már abban az időben *Salló* Jánossal az élen uszítottak a háború érdekében. *Nagy* László dr., Imrédy államtitkára volt segítőtársa Rajnissnak.

A kihallgatott tanuk részletes vallomást tettek arról is:

miért kellett távoznia nagybaconi Nagy Vilmos volt honvédelmi miniszternek.

Mint ismeretes, Nagy Vilmos lemondásában vezető szerepe volt Rajnissnak. Nagy Vilmos ugyanis kérlelhetetlenül ellenállott Rajniss ama követelésének, hogy *a munkaszolgálatosokat fegyenc módon kell kezelni és a baloldali elemeket egytől-egyig a náci Németország rendelkezésére kell bocsátani.* Nagy Vilmos alul maradt, távoznia kellett a honvédelmi miniszteri székből, ezért — az ügyészség álláspontja szerint — *Rajniss felelős a munkaszolgálatosok tízezreinek pusztulásáért.*

A nyomozás kiterjed Rajniss egyéniségére is. Megállapították, hogy Rajniss a korábbi években

nem utasította vissza a jól szituált nők anyagi támogatását.

Ugyanakkor, amikor a legjobb viszonyt tartotta fenn egyes zsidó barátaival, az összzsidósággal szemben a legkegyetlenebb álláspontot képviselte.

— Az az ember, — mondotta az egyik tanu — *aki »gigoló« volt, az nem lehetett finnyás akkor, amikor hazaáruló módra egy idegen ország kitartottja lett.*

Végül főbenjáró bűnnek állapítja meg az ügyészség, hogy Rajniss az »Uj Magyarság« glosszáival megmételyezte a közvéleményt.

— Nem volt Magyarországon még egy olyan lap, amely *annyit tett volna a fasizálás érdekében, mint az »Uj Magyarság«...*

A Népügyészség Rajniss »kultuszminiszteri« tevékenysége ügyében is lefolytatja most a nyomozást. Meg akarja állapítani: kik voltak azok, akik ennek a hazaáruló, országbomlasztó politikai perditának segítségére voltak népellenes rendelkezéseinek meghozatalánál.

...átékbank Budapesten?

Budapesten a szó legteljesebb értelmében még most takarítják el a romokat s a magyar kormány és a főváros máris komolyan foglalkozik az elkövetkezendő idők igen fontos problémájával, *az idegenforgalommal.*

A kormány nagyszabású tervet dolgoz ki s a főváros idegenforgalmi hivatala, értesülésünk szerint, már el is készült egy nagyszabású programmal.

Arról értesülünk, hogy egy akreditált külföldi pénzcsoport ajánlatot tett a fővárosnak, illetőleg a magyar kormánynak egy európai értelemben vett *nemzetközi játékkaszinó* felállítására.

A díszes játékkaszinó a *Margitszigeten* épülne fel, a fedett uszoda melletti téren és úgy berendezés, mint felszerelés szempontjából erősen túlszárnyalná a Riviera ismert hasonló helyiségeit. Az igen jól informált társaság nem akar sok időt veszteni s amíg a két esztendőre kontemplált építkezés befejeződik, addig a városligeti mezőgazdasági múzeumban, Vajda Hunyad várában helyezkednék el.

Arról nincs információnk, hogy a kormány, illetőleg a főváros *foglalt-e már állást a kérdésben,* a terv mindenesetre nagyon érdekes és az sem kétséges, hogy a kaszinó legalább olyan sikerrel vinné előre a magyar idegenforgalmat, mint a balneológiai kongresszusokon annyiszor feldícsért különleges magyar hőforrások. Majd meglátjuk, elhangzik-e a bűvös szó a ligeti kis tó partján, vagy távolabb a szigeten: *Mindenki tett?*

Mi azt hisszük, hogy inkább a mondat második fele válik valóra, hogy: *Nincs tovább.*

RÉZGÁLIC
Rézmészpor, Vasgálic, Nikkelszulfát, Kalciumarzenát, Chlor-kalcium, Chlor-magnesium, Étkezési gelatin, Osokerith, Kalcium karbonát p. p., Talkum, Natrium cianath, **Ropál**
és egyéb vegyszereket ad és vesz
Gábor Andor és Társa
Budapest, V., Légrády Károly-utca 13.

KÉK DUNA GRILL hűtött helyiségében
VIII., József-krt 37—39.
MIMI BLANCHE előadóművésznő
VÖRÖS ANCI, Mezei Jutka, Katona Brigitta, Meggyes Magda
KISFALVI and His Melodians
Délután **TÁNC** Este

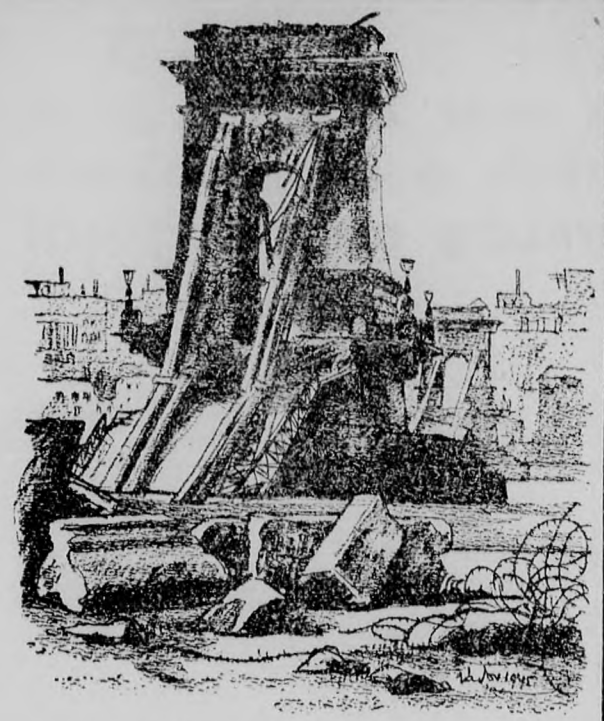

A felrobbantott Lánchíd

(Zádor István rajza)

CSÖND VAN

IRTA BOROSS ELEMÉR

A reptér felett sebesült, ronggyá szakadt felhők vánszorogtak. Bombafüstben fürödtek a környéki házak, nagy idő telt, amig a csillagszegekkel újra kiverték az eget. Szép éjszaka volt. Még szebb így, az iszonyat percei után, ajándék. Az iskola árnyéktömbje mélyén szalmára dőltek már a többiek, csak kettőnk bakancsa kopogott a sóderen, az övé, meg az enyém. Napos, ügyeletes. Civilben cégvezető volt a napos, nyilteszű, józan polgár. Háromszobás lakása volt, megrakott könyvespolcai, jó fixe, jó tüdeje és szabályos pulzusa. Tudod, mesélte, ha ez a borzalom elmúlik, nem is akarok többet. A fixemet, a lakásomat, a könyveimet. A fixemet előbb lenyesték, aztán vágták, aztán elvették. Lakásomat kihúzták alólam, könyveimet szétszórták. Nem baj. Kezdjük elölről. Jó gyerekszobával nem lázad az ember. Tudod, a szabadsággal is illedelmesen kell bánni. Ha kiütik az ember kezéből, fölveszi, megpucolja és visszateszi a helyére. Ha hagyják. Persze, ehhez idő kell, alkalom kell és emberek kellenek. Csak azt nem tudom, hogy ez mikor fog elkövetkezni. És lehet, hogy úgy, hogy a földön, ahová kiütötték a szabadságot, túlsok lesz a sár és a vér. Így pedig nehéz lesz illedelmesnek lenni. Nehéz, nagyon nehéz. Sóhajtott, könnyezett. Nézd, mondtam neki, a szabadság csak a költőknek lírai kérdés. A valóságban vagy felülről jön, vagy alulról. Ha felülről jön, ez mindig egy kicsit oktroj, ha alulról, ez mindig forradalom. Most onnan fog jönni, mutattam az irányt és egyet rögtön hoz magával: nem lesz sziréna. Érted, nem lesz sziréna. És bélyeg se lesz a homlokodon, melleden, de csönd lesz, elült, jószagú, meleg csönd. A háromszobás lakásból talán csak egy szoba jut neked, vagy annyi se, csak egy fedél, a fixből néhány fillér, de a tüdőd jó, az egész világ levegője a tiéd. Igen, felelte, ezt tudom. De ha ez mind meglesz, az első öröm után jön a megszokás. Ezt követi az igény, a polgári igény. Amit szintén megszoktunk. Neked nem volt szőnyeges gyerekszobád, te ezt nem érted. Itt trágyapiszokkal teli kézzel eszem. Mert rab vagyok, állat. De ha beszöktem a városba, csak egy órára, kezet mosok és szalvétát teszek az asztalra. Értem, mondtam, de a boldogságot is hozzá lehet szabni az arányokhoz. Ugyan kérlek, felelte, a fürdőszoba és az angol vécé néha jobban elkíséri az embert, mint a világnézet. Nem gondolod, kérdeztem gyanakvóan, hogy ez is egy világnézet és éppen az olyanfajta, amelyben elveszett, sőt elbukott a huszadik század polgára? Az eltespedő kényelem, a változatlan és csak a testhez szabott ideál. A gyerekszoba nélkül felnőtt proletár is szereti a tiszta vizet és a jó rahát. De eszményei... Nem tudtam befejezni. Újra sziréna jött és újra rémület. Sok sziréna, sok rémület. Sok borzalom. Az egyik őt elvitte, a többiekkel együtt messze idegenbe. Ismeretlen, vagy ismeretes borzalmakba. Most már nincs sziréna. Csönd van. Itt is, ott is. Szegény, okos, józan polgár barátom, ki tudja, hol fekszik, mely csillag alatt. Ha él, biztosan kémleli a távolhazai eget és egy omladék fedélről és egy törött lavórról álmodik.

Tuchten Károly
ÉKSZERÉSZ — ÉKSZERKÉSZÍTŐMESTER
BRILIÁNS, arany, ezüst vétele és eladása,
mindennemű ékszer készítése és javítása
Király-utca 26. Bejárat a kapu alatt

Töltőtoll-javítás
BACSIK, Wesselényi-utca 24

ÍRÓGÉPET
számológépet, aranyat veszek
Thököly-út 18. Üzlet

A Washington-szobor

körül gyülekezett július 4-én a budapesti amerikai kolónia, hogy a Szovjetunió és Anglia küldöttségeinek jelenlétében, valamint sokszáz demokratikus érzésű magyarral együtt ünnepelje a »Függetlenségi Nyilatkozat« 169. évfordulóját.

1941 óta amerikai polgároknak nem volt módjuk arra, hogy ünnepélyre gyüljenek össze a városligeti szobornál. Az óta eltelt négy esztendő során nem ünnepelhetett demokratikus érzésű ember Magyarországon. Háború nyomorította meg ezt a földrészt és éppen azokat az emberi jogokat taposta a porosz csizma, amelyeket a történelem során először az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat nyilvánított ki kristálytisztán, mint egy új életforma alapelveit:

»Önként értetődő igazságnak tartjuk, hogy születésénél fogva minden ember egyenlő s hogy a Teremtő minden embert el nem idegeníthető jogokkal ruházott fel. Ezek közé tartozik: az Élethez, a Szabadsághoz és a Boldoguláshoz való jog.«

Bíró és magánfél

— Levél a szerkesztőhöz —

Az együgyű férj komikus bosszújára emlékeztet az a rendelet, amely most látott napvilágot: az ügyvéd csak a vádirat benyujtása után érintkezhetik védencével, felvilágosításokat nem kaphat, az ügyész, sem bíró nem fogadhat el magáninformációkat a védőtől.

A rendelet csakugyan azt teszi, amit az együgyű férj, amikor a feleség helyett a kanapét dobta ki. A rendelet szülőatyja úgylátszik nem hallott Ciceróról, aki pedig már régen megmondta, hogy *a jó igazságszolgáltatásnak védőre van szüksége.* Furcsa a rendeletnek az a része, amely *népügyészek és bírák személyének ellenőrzésével foglalkozik.* Csak a régi békevilágban őrizték így a férjhezadandó leányokat. Az még hagyján, hogy a népügyész és bíró magáninformációkat nem fogadhat el, bár nem egészen érthető, *mit kell magáninformáció alatt érteni.* De hogy *a népügyész csak a jegyzőkönyvvezető jelenlétében fogadhat magánfelet,* — beleértve az ügyvédet — és a beszélgetésről jegyzőkönyvet kell felvenni, ez már túlzás.

Eszembe jut, hogy egy perem, ben, amikor a tárgyalóterembe léptem, a bíró nagyban diskurált egy úrral. Akaratlanul végighallgattam beszélgetésüket. A bíró a gyümölcstermés után érdeklődött. Kitűnő volt — válaszolta az ismeretlen. A bíró mosolyogva jegyezte meg: remélem *az idén is kapok a remek császárkörtédből.* Kellemetlenül érintett később, hogy a szóbanforgó úr az ellenfelem ügyvédje volt.

Rövid tíz percig tartott a tárgyalás, *a pert megnyertem.* Amikor az ítélet elhangzott, a bíró mosolyogva jegyezte meg kollégámnak:

— Sanyi, nem volt igazad!...

Sajnos Sanyinak volt igaza, mert *a pert felső fokon jogerősen elvesztettem, ahol viszont egy régi jóbarátom volt az ítélkező bíró.*

Tanulság: miként a hajadon erénye sem a gardedám éberségétől függ, a Népbíróság erkölcsének sem lehet talpköve a jegyzőkönyvvezetés.

Csathó Ferenc dr.

Eibenschütz Adolf
textilnagykereskedése
ismét nagy választékban áll t. vevői rendelkezésére
V., József Attila-utca 26. sz. (Gróf Tisza István-utca)

FOGLÁR BÉLYEG
Vétel — eladás
V., Városház-utca 6. 9—4-ig

Egy ismerős a kievi kocsigyárból

(Ez az ember, aki itt áll előttem a rendőrségen sötétkék ruhában, oldalrafésült vörösesszőke hajával, s szürkén vizenyős szemével rámnéz — szóval ez az ember úgy vagott egyszer pofon a kievi kocsigyárban, hogy végigestem a földön. Nagyon sokan estünk akkoriban végig a földön. Ki azért, mert ez az ember pofonverte, ki azért, mert belerúgott, vagy a kábelhusánggal verte fejbe. Ez a faddi legény ott járkált közöttünk helykén, félrecsapott honvédsapkában, zsebrevágott kezekkel, miközben százötvenkilós épületfákat cipeltünk naphosszat kettesben, ott járkált zsebrevágott kezekkel és csak akkor vette ki a kezét, ha ütni akart. Akkorát ütött, mint a lórúgás, őmaga használta ezt a hasonlatot akkoriban és tanusíthatom, hogy nem volt szerénytelen.

Ez az ember nem keresett még ürügyet sem arra, hogy üssön. Ötletszerűen, szeszélyesen verekedett, de a maga nemében páratlan szakértelemmel. Valamennyien tőle rettegtünk a kocsigyárban. Ha előtűnt egy farakás mögül, kiszaladt a vér a lyukból és bénán vártuk a lórúgást.

Ó, kocsigyár... Kocsigyár, ahol egyetlen kocsi sem készült el sohasem. Azzhogy egy igen, ez az egy ott állt szép fényesre pucolva, hogy legyen mit mutatni a szemlélő tiszturaknak. A többi kocsinak a faalkatrészei voltak csak meg, kerekek, küllők, rudak. Mintha az egész kocsigyár csak azért lett volna, hogy legyen hol verniök minket. A kocsigyárban verést gyártottak csak, de azt futószalagon.

Ez a Rostás — így hívják — most hát itt áll előttem sűrűn pislantgatva. Nem mertem volna hinni ezt akkor Kievben. Azt még csak igen, hogy ő itt lesz. De, hogy én? Nem úgy festett a dolog.)

— Mondja csak Rostás, — kérdezem ettől a csendes fiatalembertől — emlékszik rám?

Rámnéz és haptákba vágja magát. A Rostás én előttem!

— Igen. Kievből, úgye?

— Igen. Hát arra emlékszik-e, amikor megmondta, hogy kint döglünk meg valamennyien?

— Igen. Nekem is úgy mondta az őrmester úr, hogy önök kint fognak elhúnyni.

Mindenesetre tapintatosabb lett. Kár, hogy nem így mondta: »jobblétre szenderülni«.

— És mit szól ahhoz, hogy mégis itt vagyok?

Ezt a kérdést merő önzésből tettem fel. Azt reméltem, hogy őszinte örömének ad hangot és kifejti, hogy életbenmaradásommal a magyar hirlapirás sokat nyert. Ehelyett azonban csak megráncja a vállát és azt mondja:

— Biztosan így van jól.

— Szeretnék néhány kérdést feltenni. Semmiféle ártalmára nem lesz, ha felel.

— Igenis — feleli és megint haptákba vágja magát.

— Mondja csak... Maga ott Kievben sohasem gondolt arra, hogy tulajdonképpen ok nélkül veri az embereket, mint a répát?

— Kérem, nekem *erre* volt parancsom. Egyszer ki is kötöttek engem, mert nem ütöttem eleget. Kikötöttek és közben azt kellett kiabálnom, hogy »megkeserülitek még ezt zsidók!«

— Mi maga civilben?

— Ács.

— Bántotta magát valaha is valaki? Volt valami különösebb oka haragudni ránk?

— Nem volt, alázatosan jelentem.

— Mégis gyűlölt minket, úgye?

— Igenis, alázatosan jelentem. Ott muszáj volt. Olyan volt a levegő. Belehecceltek és aztán már többet is ütöttem, mint amennyit kellett volna. Most már mindegy. Lesz, ami lesz.

— És... Mondjuk esténkint, amikor lefeküdt, sohasem jutott eszébe, hogy embertelen dolog, amit cselekszik? Hogy legalább akkor nem kellene ütnie, amikor a feljebbvalói ninesenek ott... Ilyesmi sohasem jutott eszébe?

— Nem tudom kérem. És is hazavágytam, magammal voltam elfoglalva. Ki gondolt ott a munkaszolgálatosokkal?

Véletlenül a tenyerére pillantok és eszembe jut, hogy ez a középtermetű, nem is nagyon erős testalkatú ember, milyen fantasztikus nagyokat tudott ütni. Az ember kétesztendős ukrajnai és féléves bori kirándulás során megkóstol egy-egy pofont, de a Rostát felülmúlt minden más keretet. Nem állhatom meg, hogy meg ne kérdezzem:

— Mondja csak... Muszáj volt olyan rettenetesen erőset ütnie? Ezt is előírták?

Látom a tekintetén, hogy észreveszi a kérdésből kicsendülő elismerést. Jól esik neki. Alig észrevehető mosollyal nézi meg a két tenyerét. És nem felel. Igaza van. Mit is mondhatna?

— És még egyet... Megbánta már, amit tett?

Néhány pillanatnyi gondolkozás után:

— Azt hiszem, meg fogom bánni.

— Hát igen, Rostás... Valószínűleg lecsukják egy ideig, de mindenképpen fiatal ember lesz még, amikor kiszabadul. És akkor majd emberségesebb életet él...

Feszes hapták:

— Igenis, köszönöm szépen.

(Egyetlen pillanatra sem tudtam felfedezni benne az Érző embert. Elvakított, elbutított, félrevezetett legénykе, a végletekig szervilis, önálló véleményalkotásra teljesen képtelen, de ösztönciben bizonyára szadizmusra hajló és rosszindulatú. Engedélyt kért, hogy az íróasztalokon található csikkeket összeszedje. Miközben szedegeti, arra gondolok, hogyha valami varázslat folytán az egész épület hirtelen átváltozna a kievi kocsigyárrá, hát ez a Rostás letenné a csikkeket a kezéből, odalépne elém és úgy vágna szájon, hogy végigesnék a földön.)

Tabi László

— Petyke Mihály: A Gestapo foglya voltam. A szemtanu friss élményszerűségével és az avatott ujságíró megjelenítő készségével irta meg Petyke Mihály ezt a könyvet, amely féltve őrzött titkok feltárásával vezeti végig olvasóját a történelemnek egy szörnyű és felejthetetlen részletén. »Politikai riportregény«-ének különös lendületet, közvetlenséget és vonzerőt ad az a szubjektivitás, amellyel a szerző a közelmultnak még le sem csillapodott emlékeit és érzéseit elbeszéli, az élesen megrajzolt jelenetek és ismerős emberi arcélek mögött mégis felrémlik egész Európa tragédiája. Az olvasó szinte lélegzetvisszafojtva kíséri végig az izgalmas történetet és úgy érzi, hogy maga is részese lett a hitelesen igaz kalandnak. Az érzékletes megelevenítésnek ez a hatása jelenti a könyv legszebb dicséretét. (l)

CSECSEMŐMÉRLEG
KÖLCSÖNZÉS
KÁROLY KÖRÚT 4 RÓNAI

Aranyat, aranypénzt, briliánst, ezüstöt veszek, eladok. Jegyeztűrűt, ékszert készítek. Javítások megvárhatók
Schwarz aranyműves, Dohány-utca 22. I. 4.

100 %-OS CIRKUSZ
Július havában a Fővárosi Nagy Cirkusz műsora
Előadások fél 4 és 6 órakor

LEVÉL TOLNÁBA

Irta: BÁLINT IMRE

Egy szál virágot küldenék magának, kedves Walter, virágot egy frissen felhantolt sírról. Megszáríthatná, lepréselhetné s mikor van ráérő ideje a gyüjtőtáborban, — úgy hallom, nem szakadnak meg a munkától — elmerenghetne rajta.

Mert olyan szívből hajtott volna ki ez a virág, amelynél tisztább, becsületesebb, derekabb kevés dobogott ezen a gyülölettől mélyre szántott, méregmaggal bevetett, vérrel öntözött magyar földön abban az időben, mikor a maguk dáridója a leghangosabb volt, mikor a maga sváb néptársainak rikoltozása betöltötte a levegőt.

Jónás János porladó teste pihen a hant alatt. Hiszem a hivők hitével, hogy pihen, hogy Teremtője megadta neki a nagy, nagy nyugalmat, amit zaklatott életével, gyermeki hűségével, férfias bátorságával annyira kiérdemelt. Hiszen maga ismerte, tudta milyen; mennyire keményen állt emberséges meggyőződése szerény őrhelyén, mennyire nem tudták megszéditeni a legcsábítóbb ígéretek, megingatni a legvadabb fenyegetések. Altiszt volt csupán, nem több, egy szerkesztőségben, melyet leghevesebben ostromolt az indulat, legnyersebben támadott az erőszak s amelyből — sápadt félelemmel az arcukon — egymásután szökdöstek a műveltségben, tanultságban, díszben és anyagi javakban sokkal felette álló urak. Ő állta és vállalta a fenyegetést, a gúnyt, a rágalmat, aminek csak úgy ki volt téve, mint az elvek hivatott harcosai s mikor a nyilasok és hatalom vérnászának hónapjai elkövetkeztek, segített mindenkin, akin csak tudott, halálos veszedelmeket vállalt, hogy szorongatott életeket mentsen — s mindezt egyszerű magától értetődéssel, mint aki csupán kötelességét teljesíti.

Az ostrom idején, a németek vak és botor védekezése alatt esett el, gránáttól találva.

Azon kellene gondolkoznia, kedves Walter, a sírról tépett virággal kezében, hogy miért halt meg szegény Jónás János?

Megmondom.

Dobjuk el az unalomig szajkózott jelmondatokat, az elcsépelt történelmi tételeket sorsközösségről, élettérről, gazdasági piacról s hasonló hamis, őszinteség nélkül ismételgetett propaganda szólamokról.

Mecsér úr többet vesztett a kártyán, mint amennyit szabad lett volna. S mit csinál egy antiszemita földbirtokos, ha új jövedelmi forrást kell megnyitnia? Napraforgóültetvényt Ukrajnában. Ha nem napraforgót, hát ricinust. Ingyen földön természetesen. De ehhez háború kell. Rajta, vonuljunk hát hadba, az egész ország, az egész nemzet, vállaljuk minden irtózatos kockázatát, minden katasztrófás következményét, vállaljuk a német gyarmat szerepét is, azért a ricinusültetvényért.

Rajniss úr sehogy sem tudott boldogulni az ujságírásban. Megkísérelte a baloldalon, nem sikerült. Gyerünk hát a jobbszélre. Az izgatás, uszítás, karöltve némi olcsó papirossal, ingyen képanyaggal, monopolizált terjesztéssel: kitűnő üzletnek bizonyult. Ment, sőt ugrott felfelé a pénzügyszám, gyűlt a pénz a páncélszekrényben, a szerencsétlen magyarság sodródott a véres tánc felé, de tovább, csak tovább suhogott a korbács a szenvedélyek felett, míg a roppant hangzavar az ágyúk bömbölésébe olvadt bele.

A tehetségtelen író még egyetlen regényét sem tudta józan kiadónál elhelyezni. Reménytelenül volt szerelmes tollba és tintába, érzelme viszonzatlan maradt. Nos: harci dalokat kell költeni, vagy vérlázító történeteket kiagyalni, segíteni a közhangulatot a horogkereszt irányába terelni s megnyílnak az eddig zárt ajtók.

A jelentéktelen közéleti férfiú agyában addig egyetlen gondolat nem született meg, amely felhívta volna rá a közvélemény figyelmét. Elő hát a barna hangulatterjesztés bevált eszközeivel. Torkára kell forrasztani a szót a megfontoltságnak, a komoly aggodalomnak, a hűvös mérlegelésnek, amelyek mind azt hirdették, hogy egy kicsiny nemzet csak a tisztesség és emberiség csillagai után igazodhat. Torkára kell forrasztani a szót és ordítozni a Berlinből küldött lemez szövegét addig, míg meg nem szólalnak a fegyverek, a magyar fegyverek is.

A kis porcellánkereskedőnek szük lett a kerület. Azért, hogy több versenytársa elől elehesse a kenyeret, hogy több közszállítást kaphasson, beállt ő is a szavalókarba, lihegve hajlongott a hatalmas szomszéd csizmája előtt (feljebb nem engedték) és gyönyörtől rángva teljesitett minden parancsot. Érdekképviseletet szervezett, mely engedelmesen szolgálta ki az idegen érdekeket. A nagygazda búzájának akart piacot és jobb árat biztositani, a mozis a disznó részletekkel tarkított antiszemita filmtől várt kasszasikert: nyilas pártigazolványt váltottak és szorították, feljidézték, kihívták a végzetet.

Ezért, ezekért kellett drága barátomnak, Jónás Jánosnak meghalnia. Ártatlanságában, nemességében, tisztaszívűségében. Neki, akinek mindehhez a gonosz gazsághoz semmi köze nem volt, aki végig megmaradt rendíthetetlennek és igaznak, aki úgy állt ellent, mint a szikla — neki kellett elesnie egy szégyenben fogant és gyalázatba fúlt harc áldozataként.

Barna földhant borul föléje. Nyájas arca nem mosolyog, mult háborúból csonka keze nem lendül többé. Kétségbeesett özvegye, dolgozó kis lánya zokog a bánatos fakereszt mellett — én is szorongó torokkal, némán állok és eltöprengek: „gondoltak-e, kedves Walter, gondoltak-e arra, mit pusztítanak el diadalmas új honfoglalásukban?

Virág még nem nyílik a síron. Ezt a néhány sort küldöm helyette.

Mi történik a Nemzeti Önállósítási Alap pénzével?

Méltóztatnak még emlékezni rá, hogy volt ilyen is: *Nemzeti Önállósítási Alap?*

Ha becsületesen, kellő gonddal, hozzáértéssel és körültekintéssel csinálták volna, talán nem is lett volna olyan rossz: önálló egyedeket teremteni a kisiparban és kereskedelemben.

De mit csináltak?

Pénzt adtak — *közpénzt!* — a protekciósoknak, a miniszterek barátjainak, képviselők rokonainak, tudatlanoknak, tehetségteleneknek. Tisztelet a ritka kivételeknek: *volt néhány ember, aki megérdemelte a támogatást*, ha talán nem is abban az illegális mértékben, ahogyan kapta és nem annyira a mások rovására, ahogyan ez történt.

Száz és száz adósa volt és bizonyára van is az Önállósítási Alapnak.

Aki tehetséges volt, abban bizonyára volt morál is és a kapott kölcsönt részben vagy egészben már visszafizete. A többség valószínűleg nem fizetet, ezért

sürgős vizsgálatra van szükség,

ki kell deriteni, mi let az Alap millióival, amelyek a folyósitás idején

komoly milliók voltak.

Ezeket a milliókat vissza kell szerezni, vissza kell fizettetni, mégpedig *valamilyen valorizációs formában.*

Legjobb volna, ha bizottság vagy kormánybiztos vizsgálná felül mindazt, ami az Önállósítási Alap körül történt.

Ha voltak visszaélések, jöjjön a megtorlás, de visszaélések nélkül is, jöjjön a visszafizetés. *A közpénzre szüksége van a köznek.*

Nagyon helyes,

hogy egyes pesti és budai villamosok jelzést viselnek az oldalukon, amely megmondja a közönségnek, hogy nyitva van-e a Margithid. Ez ötletes és figyelmes újitása a BSzKRt-nak.

De nagyon helytelen,

hogy a budai villamosoknak két órával korábban van zárórájuk, mint a pesticknek. Pesten 11-kor, Budán már 9-kor megy aludni az utolsó villamos, pedig nagyon sok Pesten dolgozó Budára jár haza.

— **Dr. Baál Svábhegyi Gyermekszanatórium megnyilt.** Érdeklődés naponta 3—5, Hollán-u. 15. I. 1.

— **Magyarországi Deportáltak Országos Szövetsége** értesiti tagjait, hogy központi irodájának telefonszáma: 182-047.

Max Schmelinget szabadon eresztették az angolok

Hamburg közelében angol tábori csendőrök elfogták Max Schmeling egykori boksz-világbajnokot, a német véderő volt tagját, Kréta szigetén 1942-ben mint ejtőernyős vett részt a harcokban. Kihallgatása után szabadon bocsátották.

Ki kontreminálta meg a Judik-ítélet végrehajtását a Nemzeti Bankban?

Tekintetes Szerkesztőség!

Indíttatva éreztem magamat, hogy megírjam a következő levelet:

A Magyar Nemzeti Bank Igazoló Bizottságának

Budapest

Tisztelettel alulírott előbb magánúton, majd hírlapi közlésekből értesült arról, hogy a Magyar Nemzeti Bank Igazoló Bizottsága hosszú tárgyalás után dr. *Judik* Józsefet, az intézet igazgatóját, közgazdasági osztályának vezetőjét *vezető állásra alkalmatlannak ítélte.*

Az ügyben a tárgyalás során nem kivántam jelentkezni, mert Judik igazgató magatartását illetően *nem rendelkeztem közvetlen bizonyítékokkal.* Az úgynevezett általános köztudatot és az én közvetett adataimat nem kivántam szerepeltetni egy olyan ügyben, amelyben egy ember sorsáról volt szó. Amennyire nem habozott volna kiállni Judik ellen közvetlen bizonyítékok birtokában, annyira éreztem a hallgatás kötelességét, mert csak vélemények — bár *igen komoly és mértékadó vélemények* — álltak rendelkezésemre.

Egyszerűen tudomásul vettem az Igazoló Bizottság ítéletét és most sem szóltam volna fel, ha nem értesülök arról, hogy még ezt a jóindulatú és enyhe döntést is megkontrenálták és *lényegi végrehajtását* egyszerűen *lehetetlenné tették.*

Kötelességemnek tartom, hogy ezt a tényt és a kísérő körülményeket az igen tisztelt Igazoló Bizottságnak tudomására hozzam.

Az történt ugyanis, hogy a Magyar Nemzeti Bank közgazdasági osztályát, amelyet dr. Judik József vezetett és amelynek vezetésére alkalmatlannak ítélték, *egyetlen tollvonással megszüntették és beolvasztották az elnöki osztályba.*

Amiből az következik, hogy dr. Judik Józsefet *nem kellett vezető állásából elmozditani*, mert nem volt osztály, amelyet vezető állásban vezethessen és utódját sem kellett így kinevezni. A Magyar Nemzeti Bank akkor szüntette meg önálló közgazdasági osztályát, amikor a nagybankok ezt az osztályukat megalapozzák vagy fejlesztik, igazán nem kétséges pedig, hogy talán soha nem volt olyan szükség a Nemzeti Bankban erre a fontos osztályra, mint ezekben a nehéz időkben.

Nehéz, valósággal lehetetlen megérteni ezt a rendelkezést, ha csak arra nem gondolunk, hogy az Igazoló Bizottság ítéletének végrehajtását akarták ezzel a különös módszerrel megkontrenálni. Erre a feltevésre ad jogot az a tény is, hogy tíz nappal az ítélet elhangzása után is dr. Judik József a helyén van, dolgozik. Viszont a régi cím elmaradását meg lehet magyarázni: a közgazdasági osztály megszünt, illetve beolvadt, annak tehát nem lehet önálló vezetője. Így *az ítéletet csak ebben a negatív formában hajtották végre*, ami igen mérsékelten sérti Judik igazgató úr presztizsét és érdekeit.

Nem hiszem, hogy az Igazoló Bizottságnak ez lett volna az intenciója, amikor ítéletét meghozta. Nem hiszem továbbá, hogy jó szolgálatot tett a Magyar Nemzeti Banknak és Judik Józsefnek, aki a közgazdasági osztály beolvasztását ebből az alkalomból javasolta. Nem hiszem végül, hogy az Igazoló Bizottság csak úgy egyszerűen és szó nélkül tudomásul veszi ítéletének és akaratának ezt a furcsa megkontreminálását.

Ezeket tartottam szükségesnek elmondani. A többit rábízom az igen tisztelt Igazoló Bizottságra, amelynek joga és kötelessége, hogy ítéletének érvényt szerezzen.

Kiváló tisztelettel

Radnóti József

*

A levelet a mai postával elküldtem *Faragó* László bizottsági elnök úr címére. Egyben kérem a tekintetes Szerkesztőséget, hogy levelemet közölni szíveskedjék, mert bármennyire visszakapta már a magyar posta régi kitűnő hírét és szinvonalát, mégis lehetséges, hogy akad egy-egy levél, amely nem érkezik meg rendeltetési helyére.

— **Fedor Ágnes: Sárga nárcisz.** Különös műfaj! — finom és zengő lirai sorok érzékeltetik azokat a hangulatokat, amelyeket az elmult, szomorú emlékű évek kormányainak egyes rendeletei és erőszakos intézkedései kiváltottak! Egy marék vers — mondja csinos füzetének alcimében a költőnő. Szép versek — mondja az olvasó — és néhány soruk, részletük különösen megragadó. Van bennük valami fanyar humor és sok-sok ötlet, ami annyit jelent, hogy a kitűnő és ismertnevű irónő nem tagadta meg magát verseiben sem.

— **A tízhónapos tragédia** a cime annak a füzetsorozatnak, amely Magyarország német megszállásának történetét mondja el. A nemrég megjelent első füzet szinte történetiről tárgyilagossággal sorolja föl az eseményeket a Sztójay-kormány megalakulásáig. A sokatigérő, érdeklődéssel várt füzetek mindazt felölelik, ami 1944 márciusa és 1945 január 20-a között történt. (Gábor Áron kiadás.)

A KIS
FRÖHLICH
az
ANNA (BÁR CAFE)-ban
(Dubarry kávéház, Dunapart)
Hangulat. Hideg-meleg vacsora

Gyártja: Pantochémia Kft.

MARNITZ Hangszereket Tangóharmonikát vesz és elad VIII., József körút 37

Magaziner Redőnygyár
faredőnyök, vászonredőnyök készítését, javitását vállalja. Szent István-körút 1

Gyermekápolás Vasenol

Nem fontos, de érdekes…

Hevesi Andrást, a francia hadseregben hősi halált halt fiatal magyar írót, De Gaulle tábornok utólag a becsületrend lovagkeresztjével tüntette ki.

*

— Száraz arcbőrre! Hormocith B. krém!

*

Honthy Hanna visszatért régi siker-szerzőjéhez: Zerkovitz Béla írta részére a nagy nyári slágert, a jövő héten színre kerülő »Rántott csirke« című nagyrevüben »Elmúlik a nyár« revükép szövegét és zenéjét. Békebeli 13 próbás Zerkovitz!

*

— Karádi Katalin, legnépszerübb művésznőnk, Vital-crémet használ.

*

A külügyminisztériumban e héten szolgálattételre és igazolási eljárásra jelentkezett id. Rubido-Zichy Iván báró rk. követ és meghatalmazott miniszter, valamint dr. gróf Esterházy András miniszteri s.-titkár.

*

— Tartós fiatalság! Hormocith B. krém!

*

Gratz Gusztáv volt külügyminiszter visszaérkezett Mauthausenből.

*

A Timosa előadásán új színésznő mutatkozott be: Pardány Judit, aki nemcsak rendkívül vonzó termetés és exteriörjében hollywoodi mértéknek is megfelelő, hanem reményteljes színpadi ígéretnek bizonyult. Kár, hogy Jób és Bárdos igazgató urak nem ültek a nézőtéren, különben ez a fiatal színésznő e pillanatban azon törné a fejét: melyiket szeressem, a Vígszínházat vagy a Belvárosit?!

*

— Örökbecsü portrait felvételt Arlentől, Kossuth Lajos-u. 10.

*

Kelemen Péternek hívják 22 esztendős, volt partizán és ma a polgármester titkára. A városháza minden ügyét kívülről tudja, pontosan értesülve van a legnagyobb és legkisebb eseményekről is. Mindenkivel szemben egyformán udvarias, a munkások és a polgárok egyformán szeretik, pedig rendkívül kényes a posztja, hiszen sokszor kell nemet mondania.

*

— A régi Pest egy kedves színfoltját varázsolja vissza az újonnan megnyilt Japán kávéház, amely ismét a színészek, írók és ujságírók kedvenc találkozó helye lett. A régi tulajdonos, Ábrahám István dr. Takács Lászlónéval társult, akinek kifinomult ízlése máris meglátszik a Liszt Ferenc-téren berendezett Japán kioszkon, amely rövid idő alatt pesti közönség kedvelt szórakozó helye lett.

*

Örömmel köszöntjük a legújabb magyar napilap, a »Világosság« felelős szerkesztői székében — Gergely István ujságíró-kollégánkat. Gergely István az »özönvíz-előtti«, pontosabban: betiltás-előtti »Reggeli Ujság« munkatársai közé tartozott.

*

— Kis Riviera, Udvaros György virágosboltja, Szent István-körút 5.

*

Szabó Ervin klub alakul, mely pártpolitikai céloktól távol, a szocializmus tudományos művelését fogja szolgálni.

*

— A napokban értesitették szerkesztőségünket, hogy az ismert *Kern* látszerész- és fotoszaküzlet a mai viszonyokhoz képest és aránylagos raktárral várja régi és új kedves vevőit.

Schmidt János főpályamester érdeme elsősorban, hogy az »adalaki harcok« folytán tönkrement svábhegyi fogaskerekű ismét üzemben van. Schmidt János régi munkásvezér, akinek Kató nevű lánya szervezte meg 1944 novemberében Csepelen a Duna repülőgépgyár szabotázsakcióját, amelynek az volt az eredménye, hogy a repülőgépgyár gépeit nem tudták leszerelni a németek.

*

— Tökéletes szépség! Hormocith B. krém!

*

Most érkezett hír arról, hogy a legkiválóbb fiatal magyar szociológusok egyike, Szolnoki István, még mult év november havában a német brigantik áldozata lett. Szolnoki István feleségét a Vörösmarty-téren lőtték agyon decemberben a nyilasok.

*

— Női cipőkülönlegességek, legújabb modellek Frisch Ödön Erzsébet-körút 50. (Royal szállóval szemben).

*

A legjobban őrizte meg a beszolgáltatott rádiókat a VI. kerület, ahol — mint kiderült — a beadott rádiógépek 90%-át visszakapják jogos tulajdonosaik.

*

— Megfelelő táplálék hiányában a fejbőr szárazzá válik és korpás lesz. Ettől a látszólag jelentéktelen, de mégis kínos betegségtől megszabaditja a Wu 2 hajifjító cream.

*

Meghalt Bodó Adolf, a magyar kávésipar nesztora, egykori nagygyá fejlesztésének egyik kiváló tényezője. Végtisztességén csak egyetlenegy kávés jelent meg: Szita József, a Bodó kávéház jelenlegi tulajdonosa.

*

— A régen nélkülözött eredeti angol jazz hanglemezek újra megjelentek a magyar piacon. Harry Roy, Nat Gonella, meg a többi világhírű zenekar pompásnál pompásabb számai ismét vásárolhatók. Az Odeon hanglemezgyáré az érdem, hogy ezeket ilyen rövid idő alatt prezentálta a grammofonozó közönségnek.

*

A magyar Rádió nemcsak demokratikus, de minden szempontból az aktualitásokat is követi. Ortutay Gyula felkérte dr. Kozi Imre kartársunkat, hogy »Egy igazolóbíró magánfeljegyzései« címmel előadást tartson a demokratikus magyar rádió közönségének és 8000 budapesti igazolóbírónak.

*

— Kezeltesse száraz bőrét Vermesné Rohács Ilona kozmetikájában, VII., Erzsébet-körút 56. I. em.

*

Aurelien Sauvageot professzor, aki a pesti egyetemen a francia nyelv és irodalom lektora volt, szerkeszti a párisi rádió magyar műsorát. Aurelien Sauvageot kitűnő munkát végez. Aki a reggel ¾8 órai pársii magyar műsort hallgatja, sok mindent megtud az új Franciaországról.

*

— Örömmel köszöntjük ismét munkában a legismertebb és legtöbb külföldi díjjal kitüntetett takácsműhely tulajdonosait, Szabó Évát és Klárát, hogy Gr. Teleki Pál-utcai bemutatótermükben megint a békebeli minőségű bútorszövetek és függönyök készülnek.

A Reggeli Ujság két héttel ezelőtt megírta, hogy ki volt dr. Walton Ágoston, négyszáz ügyvéd meggyilkoltatásának értelmi szerzője. A cikk megjelenése után huszonnégy órával bizalmas jelentést kapott dr. Szücs András, a politikai rendőrséghez beosztott népügyész arról, hogy Walton Ágoston hamis román papirokkal hol rejtőzik, mire személyesen szállt ki a megjelölt lakásba és letartóztatta dr. Walton Ágostont, aki az első kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy a négyszáz baloldali ügyvéddel szemben a MÜNE-nek mindössze egyetlen hősi halottja volt.

*

— Angelo megnyitotta műtermét a régi helyén, Váci-utca 24.

*

Állásvesztésre ítélték az elmúlt héten dr. Szinyey igazgató-főorvost, a Szent János kórház vezetőjét, aki 1919-ben lefektette a hírhedt MONE alapjait. Ellenforradalmi ténykedéseiért rövidesen Népbíróság előtt is felel. Nem igazolták dr. Gaskó Dezsőt sem, aki az orosz-finn háború idején önkéntes magyar diviziót akart toborozni a finnek oldalán a Szovjetúnió ellen.

*

— Az amerikai divatot diktálja a Vogue női divatszalón, Petőfi S.-utca 6.

*

Az utolsó héten három magyar előadó szerepelt a párisi rádióban: Fábián Béla, Marsovszky Miklós és ifjabb őrgróf Pallavicini György.

*

— Alexander fotó új címe Teréz-körút 7. Gyermekeket otthonukban is fényképez.

Most érkezett vissza Budapestre Róbert Mária, a pozsonyi Nemzeti Színház volt tagja, akiről a kritikusok mint az »új Darvas Liliről« emlékeztek meg. Máris több szerződtetési ajánlatot kapott.

*

— A Kossuth Lajos-utca 3. sz. alatti *György Endre* úridivat cég ismét a régi minőségű árukkal áll kedves vevői rendelkezésére.

*

— Gyermeküdülő Siófokon; orvosi felügyelet; jelentkezés a 16-án induló csoportba Közv. és Árukeresk. kft., Mária Valéria-u. 3. I. 1.

*

Két ismerős találkozik az utcán.
— Hogy vagy?
— Köszönöm, rosszul! Most adom el az utolsó lopott tárgyaimat.

Bűnhődnek!

Képsorozat a nyilasok kényszermunkájáról)

Hordják a téglát napestig. (Márminthogy ugyanazt a téglát napestig.)

Mindenkire egyötöd kiskocsi jut, mert lejtőn húzzák. De nem kell aggódni, mert a lejtőn is van megállás!

Arccal az ebéd felé!

(Z. Vágó Zsófi rajzai)

— A Művész Színház a nagysikerű Cronin-darab hatvanadik előadása után július 13-án nyári zenés vígjátékot mutat be. Lynton Hudson *Családi szálloda* című darabját, amelynek zenéjét *Csanak* Béla írta, főszerepeit pedig *Kelemen* Éva, *Sennyei* Vera, *Kertai* Lili, *Timár* József, *Felcki* Kamill, *Rátkai* Márton, *Balázs* István játsszák.

Expressz, ajánlott…

Mélyen ti ismeretlen Olvasónő!

Barátaim arra figyelmeztettek, hogy ne írjak túlgyakran magának, mélyen tisztelt i. o., mert különben megszünik ismeretlenségének varázsa. Nem baj, ugye? Fő, hogy mélyentiszteltsége meg ne szünjék. Ön, mint tiszteltséges úrinő, különben sem ismeretlen fogalom Pestünkön, tehát voltaképpen egész megszólítása nem realisztikusan, hanem szimbolisztikusan fogandó fel.

Ma, kegyes várúrnő (mivelhogy leveleimet várja, ugye?), az új arisztokráciáról szeretném tudósítani, arról az osztályöntudatról, vagy kasztgőgről, amely éppen mostanában született, de csecsemőkorához képest olyan hangos, hogy le kellene kissé csitítani. Ha már elringatni nem lehet a kicsikét, legalább megírom.

Az *életbenmaradottak arisztokráciájáról* van szó. Nem mondom, csodálatos dolog, hogy élünk, maga is, ő is, mi is, ti is… De azért új vitézi rendet kreálni és különböző köz- és magánjuttatásokat követelni ezen a címen, túlzásnak tűnik még akkor is, ha az életbenmaradásnak különböző komplikált válfajai lelhetők fel a széles ecsetvonással kezelt *»így menekültem meg«* regényekben. (Le is beszélek minden hivatásos írót élményei feldolgozásáról. *Élmények megírása: dilettánsok feladata.* Professzionista író, ha írhatnékja van, *hazudjon.* Minél szebben hazudik, annál tehetségesebb. A zseni a világ legnagyobb hazudozója, mert az ő hazugságait hiszik el legtöbben.)

Visszatérve a válfajokra, ezek körülbelül a következők: *1. Megúsztam. 2. Átvészeltem. 3. Lecsuktak. 4. Elhurcoltak. 5. Megkínoztak… 10. Megöltek.* (Nem tréfálok, alig néhány hete olvastam egy ilyen átvészelt rémregényt arról, hogy hogyan menekült meg egy hölgy, akit előzőleg legyilkoltak.)

No már most, a fentebb említett arisztokrácia úgy alakult ki, hogy aki többet veszített vagy szenvedett, az lenézi szerencsésebb sorstársát és ami nagyobb baj: előjogokat követel vele szemben. A deportációból hazajött bajtárs nem szívesen ereszkedik szóba azzal, aki a börtönben ült, nem is szólva arról, hogy van egy *Svábhegyi-Gestapo-Fogoly-fenhéjázás,* amely a *Csak-Toloncházviseltekkel* szemben úgy bánik, mint a békebeli rendőrsegédfogalmazó egy elébependerített ügyféllel. No azután a külföldről jötteket be se kell mutatnom, maga is ismeri őket, mélyen t. ism. olv. nő: a *Dachauból* érkezett megveti az *auschwitzit* és a *mauthauseni* mindkettőt lenézi… holott erről már *Voltaire* ezt mondotta: »Szerencsétlennek lenni nem szégyen, de nem is dicsőség«. *(Sur les malheurs du temps* c. ódájában.)

Minden részvétem a megkínzottaké, kifosztottaké, ne értse félre: nem azoknak a spleenje beszél belőlem, akik Pesten jól éltek, míg ők odakint naponta az élet és a halál között kifeszített kötélen táncoltak a háború cirkuszának véres porondja felett. Különben is sok deportált jelentette ki: odakint aránylag jobb sora volt, mint Pesten, ahol alulról jövő nyilas razziák és felülről jövő repülőbombák között élt az ember, mint kocsonyázott szendvics az 1944. év csattogó fogai között…

Az az indítványom — ezt a maga pasztellszerű lénye bizonyára magáévá teszi — hogy hagyjuk végre abba a társasjátékot, amelynek az a címe, hogy *kit tépázott meg jobban a balsors.* Játsszunk most már inkább: komámasszony, hol a cukrot vagy Svábfogócskát, vagy játsszunk, mondjuk *demokráciásdit.* Játékszabályok: mindenki egyenlő. Nincs nagy pozíció és kicsi, nincs befolyásos párt és kicsi, nincs kifúrlakszépen és fűrészellekalássan. Mindenki egyforma esélylyel startol a tisztesség-tehetség-vonalról és az nyer, aki leghamarabb igazán azzá válik, amivé sajátmagán kívül mindenki más változtatni szeretné: demokratává.

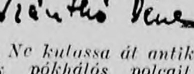

U. I. Ne kutassa át antikváriumok pókhálós polcait a fentidézett mondás után, hogy meglelje eredetijét. Bevallom, én ta'áltam ki és csak azért adtam Voltaire keskenyajkú szájába, hogy hitelesebbnek tűnjék. Mert úgy-e Maga is, m. t. i. o., jobban hisz egy majdnem kétszáz éve meghalt párizsi filozófusnak, mint egy ma — csodák-csodájára — élő Budapest hetedik kerületi ujságírónak? Ugyanis, hogy egymásnak higyjünk: ennyire még nem vagyunk demokraták.

Családi házat

vagy kisebb villát vennék ZUGLÓBAN közel a villamoshoz. „Közvetitőt díjazok” jeligére kérek választ a Reggeli Ujság kiadóhivatalába.

Szállítást vállalunk 10 tonnáig Budapestről vidékre, valamint vidékről Budapestre **gépjárművel**

Felvilágositás d. e. Bajcsy-Zsilinszky-út 19/a ÁRUCSEREFORGALMI Kft-nél Lázár-utcai oldal)

Singer Mária hirdetőiroda

VII., Wesselényi-u. 35

régi helyén működik. Tisztelt hirdetőfelek szives támogatását kéri

Férfi és női kalapüzletemet

Andrássy-út 40 alatt megnyitottam **Lampert** kalaposmester

Javitások szakszerűen készülnek

FELE SE TRÉFA

irja Tempelői

Hát mi nem szenvedtünk?

(Hál' Istennek, indulgat az úgynevezett irodalmi élet. Itt-ott könyvek jelennek meg, sőt megjelenik néha egy-egy vevő is a boltban s nem ötszázért túrót kér, hanem szellemi táplálékot.) Különösen érdekesek és kelendőek a közelmult megpróbáltatásain átment, világtörténelmi szempontból is egyedülálló szenvedések közül szerencsésen hazatért irók beszámolói. Csak egy baj van: az utókor, sőt a kortársak szerencsésebbjei is azt hihetik, hogy a veszélyek, gyötrelmek előjogként jutottak.ki néhány kiválasztottnak. Tévedés! Az itthonmaradásnak is meg voltak a maga végzetes fenyegetései, örvényei és szirtjei.

Hogy ezt a téveszmét ideje korán eloszlassa, *dr. Karmantyussy—Kracherfeld Olivér m. kir. kormányfőtanácsos, vezérigazgató* a közeljövőben közzéteszi visszaemlékezéseit

HÁT MI NEM SZENVEDTÜNK!

címen. A nagyhorderejű műből módankban van egy fejezetet kivonatosan ismertetni. Szerző az előljárókban elmondja, hogyan hurcolták a nácizmus hazai banditái kényszermunkára — egyszerre hét részvénytársaság igazgatósági tagságát rótták rá, melyeknek ülésein sokszor addig kellett részt vennie, míg véresre ülte a fotöjt maga alatt; nem egy ízben csak éjfélre került el az Arizonába, holt fáradtan, holott másnap lelketlen rabtartói már hajnalban vadászatra hajszolták több *»kegyelmes«* és *»méltóságos«* bélyegzővel ellátott sorstársával együtt. Ilyen körülmények között hajtották el a szerencsétlen férfiút Németországba.)

»Ködös reggelen, majdnem hajnalban értünk a Keleti pályaudvarra. A harmadik vágányon állott vonatunk. *Rossz előérzet fogott el:* előző este a bridgenél is háromszor fogtam mellé — s ezt odasúgtam a mellettem baktató *Bálltermy Pityunak.* Komoran bólintott, hogy felvigyázónk, Helmuth von Schmarnführer észre ne vegye.

Beszálltunk! A vonat fájdalmasan fütyült, mintha érezte volna, hogy hány jó *lokálpatrióta* hagyja el — hajh, ki tudja mily sok időre! — imádott hazája fővárosát! *Német őreink azonnal munkába vettek bennünket:* egymást váltva olvasták fel az új egykéz alapszabálytervezetét s *nekünk figyelmet kellett mímelni,* különben aljasul megvonták a tantiém kifizetését. Végre is azonban kitört belőlem a dacos, kuruc szellem. *»Eb ura fakó!«* mormogtam fogaim között, *nem törődve vele, hogy kisérőink valamelyike meghallhatná,* ha nem zakatolna a vonat oly hangosan s megérthetné, ha történetesen tud magyarul és megfelelő előtanulmányokat végzett a kuruc kor költészetéből. *Utitársaim elsápadtak merészségem láttán!* Én azonban emelt fővel mentem ki a *nyomorúságos* hálókocsi végén levő *zárkába* s inkább ott töltöttem az út jelentős részét, mintsem hogy tovább hallgassam a hitvány dividenda-elosztást!

Ám eljött az este! *Blickenbruch,* aki hírhedt volt köztünk kegyetlenségéről, mint a *»Magyar-Német Szecska- és Kökény forgalmi káefté«* Generaloberaufzihtszrátja, *megtalált rejtekemen.* Kimondhatatlan nyers röhögéssel fogott karon és *csaknem belökött* az étkezésre használt vagonba. Büntársa, egy pincérruhába bujtatott pribék, levest, húst, köritést, halat, kompótot, édestésztát, sajtot, gyümölcsöt és feketekávét lökött elém; míg ezt nyeldestem, rabtartóink hol bort, hol sört, néha konyakot erőltettek ránk. *Inni kellett belőle, különben!...* (csak aki velem hasonló sorsban volt, tudja elképzelni, mi várt volna ránk a parancs megtagadása esetében.)

De egyszer ennek a megpróbáltatásnak is vége volt. *Holt fáradtan vágytunk lefeküdni!* Ám ezt az éjszakát nem a mi nyugalmunk számára teremtették! Egyik rabtartónk megmutatta hálóhelyünket. *Vad mozdulattal feltépte az ajtót és betaszított* egy fülkébe, melyben már *egyen* aludtak! *Itt kellett volna nekem is éjszakáznom!* Szerencsére sikerült megvesztegetnem a nyilván *ellenőrzésünkre és kikémlelésünkre* odarendelt barnaruhás Wagon Lits alkalmazottat, kiből még nem veszett ki az emberi érzés. Igy jutottam külön fülkéhez. Mármár reménykedve pihentem le *a borzalmas nap után* — még régibb időkből megmaradt észlelő készségemmel rájöttem, hogy a konyak, amit velünk itattak, nem 1840. évi Napoleon Brandy volt, hanem — jellemzően! — silány, mindössze tízéves párlat. De ez még semmi! *Éjfél tájban felrántják a fülke ajtaját.* »Elárultak!« — ez volt első gondolatom. Az ellenőr színlelt sajnálkozással egy hölgyet tuszkol be, akinek — állítólag! — nem volt másutt helye. Azonnal tisztában voltam, hogy *mindenre elszánt gazdáink így akarnak kikémlelni!* A hölgy csakugyan mindent megtett, hogy bizalmamba férközzön: de jobbik énje felülkerekedett, mert emlékezetem szerint mielőtt bágyadt és zavaros álomba süllyedtem volna, azt suttogta nekem: *»Jó lesz vigyázni!«* Megfogadtam a szavát...

Másnap reggel vésztjóslóan meredt előttünk a berlini pályaudvar. Kisérőink most már *végleg eldobták lárvájukat.* Mohón sürgettek, *»Rasch! Rasch!«* kiáltásokkal és néhány *hordárnak álcázott titkosrendőr* segítségével — kiknek első dolga volt, hogy szegényes hajókofferjeinket, krokodilneszerszerjeinket és golfütőtartóinkat hatalmukba kerítsék — az ott várakozó Rolls-Roycеokba zsúfoltak, kettesével. *»Az Adlon szállóba!«* hallottuk a cinikus parancsot. *Sóhajtottunk.* Tudtuk, szerencsétlen sorstárselődjeinktől: vezérigazgató-jelölteket mindig az Adlonba visznek...

Néhányan megadták magukat végzetüknek — én azonban összeszorított foggal mormoltam: *majd irok én még erről könyvet Pesten!«*

Játék a kastélyban

Ismét Molnár Ferenc neve díszíti egy pesti színház színlapját. A Belvárosi Színház újította fel »Játék a kastélyban« című vígjátékát, amelyet annakidején bizony nem a legnagyobb szeretettel fogadott a pesti közönség. A Molnár-revízió most sem sikerült túlságosan, már csak azért sem, mert az írónak ez a műve — nem a hangos siker akusztikai hatásaira aspirál. Inkább a mosolygós derű, mint a kirobbanó nevetés, inkább a finom bon mot, mint a pointpocure halmozó molnárferenci viccкészség, inkább az elmés szatíra, mint a jól exponált helyzetkomikum. Könnyű, finom és szellemes ez a játék, amely — hiszen szerelem, féltékenység és férfiúi butaság a témája — friss és élvezhető maradt másfél évtized távlatából is.

Az előadás, ne értsük félre — kissé teatrális. Nem olyan könnyed, mint amilyennek Góth Sándor, a darab rendezője és főszereplője biztosan elképzelte. Az ő fiatalos tempóját, rugalmasságát, frissességét és beszédtechnikájának fölényes csillogását a többiek — Bilicsi és a meglepően jó Késmárki kivételével — nemigen tudták követni. Halász Géza szerepe is gyenge körvonalú — ő nem tudott ennek határozott kontúrt adni. Nagykovácsi Ilona prózai színésznőként való bemutatkozása igen reményteljes, csak ezúttal a szerep nem találkozott vele szerencsésen. A molnárferenci híres inasfigurák egyikét ezúttal Szabó Ferencnek volt szerencséje alakítani.

Vannak még lértiak

Budapest és környékének bolgár és más nemzetiségű kertészei előre lefogadhatták volna salátatermésük beérésének idejét. Matematikai pontossággal *akkor kezdődött az esős időszak,* amikor megnyitotta kapuit az *első szabadtéri színház* a Márkus Parkban. Egyébként *Török* Rezső és *Komjáti* Károly vidám zenés vígjátékát játsszák, ha süt a nap és nem dühöng az északi szél. *Mészáros* Ági, *Palaky* Jenő, *Somlay* Artúr, *Makláry* Zoltán, *Dajbukát* Ilona, *Bársony* István és még egy sereg kitűnő színész gondoskodik arról, hogy a nyári este (feltéve, ha van!) vidám és derűs legyen.

Igen, valódi, békebeli nyári zenés játék, csak a rántottcsirke hiányzik hozzá, kovászos uborkával.

S. Z.

— **Mákostészta** az *Új Színház* pénteken bemutatásra kerülő új operettjének cime, melynek zenéjét *Márkus* Alfréd, szövegét *Nádassy* László írta. Az új operett főszereplői *Olty* Magda, *Dénes* György, *Misoga* László, *Vay* Ilus, *Lugossy* György és még sokan, akik az Új Színház előbbi operettjét is a 75. előadáson keresztül sikerrel vitték.

— **A Magyar Ujságírók Országos Szövetsége** Emigrált-Deportált-Internált csoportjának július hó 15-én ½11 órakor a Városi Színházban tagjai, árvái és özvegyei javára tartandó díszhangversenye az idei színházi évad egyik kimagasló eseményének ígérkezik. A negyvenhárom számból álló program minden egyes szereplője külön-külön kedvence a budapesti közönségnek, akik prózával, opera- és operettáriákkal, tánc- és zeneszámokkal és különböző más előadásokkal szórakoztatják háromórás műsorral a közönséget. A bevezető ünnepi beszédet *Gábor* Andor főszerkesztő, nemzetgyűlési képviselő tartja

Ismeretterjesztő szemináriuma keretében július 9-én, hétfőn Hay Gyula »A szovjet-színház« címmel, míg 11-én, szerdán Bolgár Elek »A szovjet-értelmiség« címmel tart előadást. Az előre is nagy érdeklődéssel várt előadások a P. D. P. központi helyiségében (VI., Andrássy-út 43. I. em.) mindenkor 6 órakor kezdődnek. Az előadásokra, melyek díjmentesek, érdeklődőket szívesen lát a vezetőség.

EGY „BARÁTOMHOZ...!"

... Hogy: csak parancsra cselekedtél,
Hogy: semmi rosszat sohse tettél,
Hogy: tettél, vettél, rejtegettél,
Hogy: mennyit tűrtél és szenvedtél.
Míg minket vertek, öltek vágtak,
Néked a tyúkszemedre hágtak
És ablakodból nézned kellett,
Mi történik a Duna mellett.
Csak mi vagyunk az oka annak,
Hogy nyugtalan álmaid vannak;
Minden látszat, mi ellened vall,
Nem te csalsz, hanem a látszat csal!
Te mindent-mindent visszaadtál,
Még többet, mint amennyit kaptál
És ha nem adtad vissza, annak
Rendkívüli okai vannak.
Hogy majd meglátjuk, mi lesz holnap.
Tanuid mindent igazolnak,
A bizottság cégedhez átír,
Nem leszel bűnös, hanem mártír.
Barátaid epedve várnak,
Lelkesen rehabilitálnak,
Amit elvettek, visszakapod
És fennkölt, puritán alakod
Ragyogni fog, mint Nap az égen,
Az leszel, aki voltál régen!!
— — — — — — — — — —
Mindezt tudom, bölcsen belátom,
Bocsáss meg, édes hű barátom.
És élj úgy, mintha nem is volna
Fenntartott helyed a pokolba.

ZSOLDOS 'ANDOR

Zeneszerzők és szövegírók az igazolóbizottság és a népbíróság előtt

Az Igazoló Bizottságok Titkársága hétközben többszáz bizottságnak juttatott el végzést, amely szerint

a bizottságok működését felfüggesztik

és a bizottságokat arra kötelezi, hogy 48 *órán belül statisztikát juttassanak el a városházára eddigi működésükről.*

A *Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetkezetének* igazolóbizottsága is eléggé nagy feladatot vállalt, mert ennek a bonyolult összetételű szervezetnek kilencszáz tagja van.

A szövetkezet igazolóbizottsága *Vértes* Henrik elnökletével eddig 390 igazolási üggyel foglalkozott és

360 esetben igazolta tagjait,

míg több esetben az ügyet a tényállás és a tanuvallomások alapján a Népbírósághoz volt kénytelen áttenni.

Igy

Népbiróság elé kerültek Sámy Zoltán, a nyilas Opera-igazgató, továbbá Pongrácz Zoltán, Dolecskó Béla, Nesz Ferenc, Nesz Béla, dr. Matolay Géza, Murgács Kálmán, dr. Liszt Nándor, Vaszary János, Torday Blanka.

Ugyancsak a Népbírósághoz tették át *Kun* András, a nyilas páter ügyét is, aki a Szálasi-uralom alatt *az egyesület főtitkára* volt. Nem igazolták többek között *Ákom* Lajost, holott nem is tudták róla, ami időközben kiderült, hogy *a nyilas Festeticссel együtt aláírta a Turul egyik beadványát, amely Zenekamarát és numerus nullust sürgetett.*

Eisemann Mihály művei egy évig nem játszhatók. ***Három évig vezető tisztséget nem vállalhat.*** Eisemann a **Sztójay-kormány** alatt elnökölt egy ülésen és a jegyzőkönyv megörökítette akkori kijelentéseit.

Dr. Sándor Jenő a hírhedt KEOK-os idegenellenőrző művеit három évig nem játszhatják, ugyancsak *Turay* Mihály, a Nemzeti Színház volt karnagyának műveit sem. Dr. *Huzly* Imre bakteriológus az egyesületben három évig nem szavazhat és nem is választható.

A bizottság igazolta többek között *Jemnitz* Sándort, *Buday* Dénest, *Fényes* Szabolcsot, dr. *Járossy* Jenőt, dr. *Huszka* Jenőt, *De Fries* Károlyt, *Lavotta* Rezsőt, özvegy *Pósa* Lajosnét, *Müller* Károlyt, *Kóla* Józsefet, *Országh* Tivadart, *Kereszty* Jenőt, *Bertha* Istvánt, *Horusitzky* Zoltán dr.-t, *Albert* Ferencet, *Kenessey* Jenőt, *Komjáti* Károlyt, *Kiszely* Gyulát, *Ádám* Jenőt, *Vaszy* Viktort, dr. *Járdányi* Pált.

— *Az egyesület **kilencszáz** tagja közül csak **180 rendes** tag* — mondotta nekünk Vértes Henrik elnök. —

Ezeknek 85 százalékát igazoltuk.

*Most már azt hiszem, **nincs** akadálya a közgyűlés **megtartásának** sem.*

A tárgyalásokon mint behívott szakértő, dr. *Járossy* Jenő zeneszerző vett részt.

(S. V.)

— **A világ legjobb akrobata**-együttese a tizenkéttagú **Magyar** csoport — külföldi világvarieték és cirkuszok legnagyobb **attrak**ciója júliusban mindennap **fellép** a Fővárosi Nagycirkuszban.

Az új amerikai filmprodukció első filmje
AZ AMERIKAI SAS
Élethalál harc Japán ellen (Air Force)
Premier ma! Városi Színház

ARANYAT ezüstöt legmagasabb áron vesz
Varjas, Károly-körút 22., az udvarban

TATAROZÁST ÉPITKEZÉST bombasérült házaknál végez Építő vállalat IV., Királyi Pál-utca 10. szám

Mangold Béla Kolos
PETŐFI SÁNDOR-UTCA 1.
„CHAMPION" gombnélküli alsónadrág
a régi minőségben újra kapható

Diana sósborszesz
békebeli minőségben ismét
mindenütt kapható
DIANAR T. XIV, Angol-utca 19
Városi iroda: V., Klebelsberg-utca 6

Riport a mauthauseni paradicsomról

Az olvasó bizonyára nem hitt a szemének, amikor a fenti címet olvasta. *Mauthausen és paradicsom?* Ez bizonyára elírás. Pedig nem tévedés. Mauthausenben is volt paradicsom: az amerikai katonakórház.

A német kórház borzalmai

Az SS-uralom idejében *kórházba kerülni fél halált jelentett.* A pácienst meztelenre vetkőztették és *negyedmagával befektették egy két méter hosszú és 80 centiméter széles priccsre.* A négy ember két takarót kapott és ez alatt kuporgott. Pihenésről, alvásról szó sem lehetett. Az éjszakától rettegtek a páciensek, mert bármelyik ágytárs legkisebb mozdulatát a többi három is érezte. *Az egész éjszaka veszekedéssel rugdalózással, verekedéssel telt el,* viszont a lengyel Stubendienst-ek vasbottal jártak a priccsek között és ahonnan zajt hallottak, oda könyörtelenül odavágtak. (Nem csoda, ha a felszabadítás után néhány ilyen lengyelt a foglyok meglincseltek.)

Május 5-én foglalták el az amerikaiak Mauthausent és körülbelül egy hét mulva érkezett oda a *610-es Medical Clearing Company* és felállított 16 sátorkórtermet. A kórházból ide szállították át a betegeket és az új betegek már ide kerültek.

Nagy bőség gyógyszerben

Én május közepén tüdőgyulladást kaptam és a »*Ward No. 5*«-be (ötös kórterembe) szállítottak. Negyven hordágy volt a sátorban, minden hordágyon három legfinomabb gyapjútakaró: egyet párnának, kettőt takarónak használtunk — de aki fázós volt, kaphatott negyedik takarót is.

Persze gyógyszerben nem volt hiány. *Penicillint* ugyan még nem tudtak adni tüdőgyulladás ellen *(ennek tömeges gyártása csak most indul meg),* de a bőven adagolt *sulfaguanidine* (az amerikai ultraseptyl) gyorsan meggyógyított. Naponta vizeletvizsgálattal ellenőrizték, hogy a gyógyszer nem árt-e szervezetemnek és hogy gyomromat ne csapjam el, minden sulfaguanidinepilulához két sodabicarbonapilulát kellett lenyelnem.

Önkéntes amerikai véradók megmentik a deportáltakat

Ezenkívül egy héten át naponta vérsavóbeömlesztést kaptam. Az amerikai önkéntes véradóktól összegyűjtött »*normal human plasma*« sokszáz deportáltnak adta vissza az életerőt. Ezeket a plasmákat azért is kedveltük, mert csomagolásukat remekül felhasználhattuk: a kartondoboz szekrényt, a gumidugós üveg kulacsot pótolt és az üveg pléhburkolatában tartottuk élelmiszereinket.

Különösen nagy sikerrel fékezték meg az amerikaiak a tábor legfélelmetesebb betegségét: a hasmenést, úgyhogy majdnem mindenki végigehette a napi menüt.

Csokoládé és Lucky Strike

Reggel édes feketét és sűrű levest vagy margarint és műmézet, délben főzeléket húsdarabokkal és főtt krumplit, öt órakor teát, kávét vagy tejet, este pedig ismét sűrű levest vagy főzeléket kaptunk. Minden étkezéshez 10—15 deka kenyér és 1 darab amerikai cigaretta (Chesterfield vagy Lucky Strike) járt, napközben kaptunk még hat vitaminpilulát, 3—4 deka csokoládét, 2 darab kekszet és 1 csomag cukorkát. Ezekből az ételekből csak a csokoládé és keksz volt amerikai a többit mind a német készletből készítették — de szívvel és bőségesen.

A német szadizmus után amerikai humanizmus

De a hatásos gyógyszereknél és a bőséges kosztnál is többet jelentett az a szeretet, amely az orvosokból és a »*medical soldier*«-ekből (így nevezik amerikaiul a szanitécet) felénk áradt. Öt orvos, két fogorvos és 100 medical soldier gyógyított és ápolt bennünket. Megható volt látni azt a türelmet, ahogy az orvos végighallgatta és tolmács útján lefordíttotta a magyar, német, lengyel, orosz, francia és egyéb nyelvű panaszokat, ahogy a déli amerikai szanitécek tisztogatták a hasmenéses betegek testét és ágyát. *A német szadizmus után az igazi humanitást kaptuk ebben a kórházban.*

Itt mondok köszönetet magam és a »Ward No. 5« többi betege nevében R. W. *Hemington* kapitánynak, orvosunknak és három kedves szanitécünknek: Donald M. *Burki* másodéves orvosnövendéknek, Arthur L. *Christian* farmernek és Herman E. *Burkhart* villanygyári tisztviselőnek, azért a sok szeretetért és gondoskodásért, amellyel elhalmoztak. Reméljük, hogy egyszer majd — amikor már igazi béke lesz — elvetődnek Magyarországra s akkor volt pácienseik magyaros vendégszeretettel viszonozhatják mindazt, amit értük tettek.

Hevesi Endre

Igy történt

Vozáry Aladár, Munkács város volt országgyűlési képviselője, a Véderőbizottság tagja, »Igy történt« cimű könyvet írt, amelyben naplószerűen jegyzi fel az általa látott és tapasztalt eseményeket a német megszállástól a felszabadulás napjáig. Nagyszabású riport és érdekes történelmi dokumentum ez a munka, a széles látókörű szemtanú naplója, akinek írása tele van megrázóan drámai momentumokkal és izgalmas fejezetekkel. Sok olyat közöl velünk Vozáry, amit nem tudunk, de az is érdekel bennünket, ami nem ujdonság számunkra, azonban más megfigyelő szemén keresztül nézve új élménnyé tömörül bennünk.

Vozáry Aladár könyve helyet fog foglalni mindazokban a könyvtárakban, amelyek a kor dokumentumait gyüjtik egybe.

V—s

ASZTFALTVIRÁGOK

1. Érdekli...?

Két ember megáll az aszfalton, két fej összehajol:

— Érdekli mosószóda? Érdekli aszpirin? Érdekli radirgumi?

Érdekli, érdekli! A lánckereskedelem harcikiáltása. Ezzel vezetik be undok csatározásaikat, ezzel kezdődik a védtelen polgár újabb és újabb megskalpolása.

Érdekli, érdekli! Ezzel a szóval tele van mostanság a város. Utcán, kávéházban, eszpresszóban, kapu alatt és a bolt homályában állandóan sziszeg a lánckereskedelemnek ez a vérig bosszantó terminusz technikusza.

— Érdekli cipőzsinór? Érdekli babkávé? Érdekli magyar rizs? Érdekli tűzkő, cigarettapapiros, dohány, debreceni szimfónia?

Férfiak mormolják, nők suttogják, aggok motyogják. Érdekli? Az első számú Érdekli kérdez, a második számú Érdekli bólint.

— Érdekli önt? De mennyire érdekel. Megint ötven százalékkal megdrágult számomra nélkülözhetetlen áru.

2. Konjunktúra

Feltünően magas férfi ballag előttem a József-körúton, a Baross-utca táján. Bal kezében sásból font szatyor, a jobb kezével időnként felnyúl az aszfaltot szegélyező fákra, leszakít valamit és eltünteti a szatyorba.

Ismerem a kávéházból, a pincérek egymás között Langalétának hívják.

— Mit csinál? — szólítom meg.

— Melózok, főnök úr. Hársfavirágot szedek.

— Jó bót. — folytatja Langaléta — a droguisták szívesen veszik. Konkurrencia pedig alig van. Teccik tudni, főnök úr (minden jobban öltözött embert így szólít) van egy finom fővárosi szabályrendelet, amely kimondja, hogy az utcai fákat sámliról, székről vagy pláne létráról pusztítani nem szabad. Na, mármost, nyúljon fel, főnök úr, ezért a szép sárga virágért. Ugy-e kár a gőzért? Nem éri el. De én az én százkilencvenhét centiméteremmel letépem sámli nélkül. Ez a jó meló! Mindössze heten volnánk a szakmában, de hármat nem igazoltak. Négyünké az egész termés és diktáljuk az árakat.

Vidáman hunyorít:

— Ide hallgasson, főnök úr! Tudtam én, hogy egyszer nekem is felvirrad. Huszonöt éve várok én erre a demokráciára.

3. Iskolai dolgozat

A celofán átlátszó műanyag, amely biztosan megvédi az árut a portól, piszoktól, légytől.

A látszat csal.

Egy méter celofán csak látszat, ha rövidebb a kelleténél.

Egy méter celofán nem takar négy méter hosszú pultot.

Négy méter hosszú pultot csak öt méter celofán takar biztosan.

A polgármester bácsi megparancsolta, hogy az árukat celofánnal kell megvédeni az undok légytől, amely betegséget terjeszt.

A jó kereskedő engedelmeskedik, a rossz kereskedő fütyül t. i. a rendeletre.

Az iparigazolványt meg lehet vonni.

A celofán holt anyag, a légy élő. A celofán nem tud ráborulni a szemtelen légyre, de ez a bestia be tud mászni a celofán alá.

Tanulság: addig nyujtózz áruiddal, amíg celofánpaplanod ér, különben kár a strapáért.

Urai Dezső

Heves szemrehányások

érték a Polgári Demokrata Pártot amiatt, mert az egyik népbírósági tanács több esetben kénytelen volt tárgyalását elhalasztani a demokratapárt kiküldöttjének távolléte miatt. Egyik laptársunk felindultságában például nem kevesebbet állít, mint azt, hogy a Polgári Demokrata Párt keblén melengeti a bujkáló reakciót. A párt már nyilatkozott ez ügyben és súlyos megtorlást ígér, ha a folyamatban lévő kivizsgálás szándékos mulasztások megállapításával végződnék. Mi viszont szeliden a következőket jegyezzük meg:

A szemrehányás, amely a pártot érte, csak e g y népbírósági tanács elhalasztott tárgyalásaira épült. Mint azonban köztudomású, a Népbíróságnak több tárgyalótanácsa van s nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy a többi tanács minden alkalommal tárgyalóképes. Mindegyik tanács gyakran halasztgatja el tárgyalásait a népbírák távolléte miatt, — de ezek a meg nem jelent népbírák éppen nem a Demokrata Párt küldöttjei. Sajátságos véletlen, hogy éppen arról a tanácsról esett szó a lapokban, amelyikből a demokratapárt kiküldöttje hiányzott.

Ezen a helyen arra kérjük a Népbíróság elnökségét, küldje meg lapunknak hétről-hétre az elhalasztott tárgyalások listáját, feltüntetve természetesen azt is, hogy melyik párt kiküldöttje maradt távol a tárgyalásról. Mi ezt a listát hétről-hétre leközölnők lapunkban. Igy azután kiderülne, hogy vajjon a Polgári Demokrata Párt egymaga »melengeti-e a bujkáló reakciót«, vagy melengetnek-e néha mások is.

— Halálozás. *Dick* Lipót e hó 5-én 67 éves korában elhúnyt. Temetése hétfőn déli 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. Gyászolja távolevő felesége, fia és veje, leánya *Szamosi* Vilmosné, unokája Jánoska és testvérei.

KIS KIRAKAT

ARANY EZÜST ÓRA vétel — eladás Ajándékboltban Károly-körút 21. sz.

ÚJ CIM! GYÖRGY IMRE papírfeldolgozó Deák Ferenc-u. 15. Cigarettahüvely nagy raktára Cigarettapapír eladás nagyban. Fiókűzlet és üzem: Rózsa-u. 95

FÉNYKÉP 3 óra alatt FOTO-PÁRISI ÁRUHÁZ-ban

Irógépet számológépet veszek Eötvös-utca 6/b GONDA

Vennék zongorát, pianinót sürgősen. Pozsonyi-út 1. Gellért gyümölcsüzlet

Szőrmekabátkák, boleròk, bundák olcsón SZEMERE szűcsnél Erzsébet-körút 26 Második emeleten!

Budán a legmagasabb napi árat fizeti arany és ezüst tárgyaiért Adler, Horthy M.-u. 41. Főüzlet: VIII. József-krt 30

FREUND és Társa ismét vesz új és használt férfi-, női ruhát, fehérneműt, irógépet, szőnyeget textiláruti a legmagasabb árban Most: Károly-krt 5., üzlet

Vidéki kereskedők! Sacharint, cigarettapapírt, tüzkövet, gyufát, ruhafestéket, pipereszappant, kefeárut és egyéb háztartási cikkeket vásárolhat Garcon Erzsébet-körút 33.

LEVES ÉS CSÓ-TÉSZTA 76.— a Párisi Áruházban

10 raktárban 100 készítő 1000 bútora UNIVERSAL iroda- és műbútorgyár VII, Wesselényi-utca 8

Lakásában alhat, ha „B. F." gázzal féregmentesíti lakását. TOTAL" gáz féregirtó vállalat Budapest, VI., Révay-u. 25. (Opera mellett)

ALPAKKA evőeszközöket és vendéglői, kávéház' telszereléseket vesz Asztalok, székek, jégszekrények, kerti bútoro nagy választékban Kávéház-, vendéglő-, espresso-berendezések, üve és porcellánok nagy választékban HEXNER Király-utca 25.

Valódi Bösendorfer tizenhatezer LYRA VII. Erzsébet-körút Barcsay-utca sarok 19

FOTELÁGYAK Garcon Erzsébet-körút 33

Hydrogen-superoxydot hangyasavat, nátriumperborátot veszünk. Bajcsy-Zsilinszky-út 7. félemelet

„Odenta" fogászati anyagraktár Budapest, VIII., Aggteleki-utca 2. Hüvelyek és tömőrfogak viszonteladóknak

Háromajtós fehér nagy szekrény, egy ülőkád olcsón eladó Telegdy, Semmelweis-u. 7. II. 8

ERŐSS bélyegszaküzlete Szervita-tér 8. vétel — eladás 9-2-ig Békesorozat előjegyzése

Irógépet számológépet, szalagot legdrágábban vesz MOLNÁR Horthy Mikl.-út 9, szaküzlet

Gáz- és villanyhűtő szekrényeket eladunk. HEXNER, Király-u. 25

Használt telehálók 16000 konyhák 3000-től új és használt komb. szobák Bútormagazin, Mária-utca 4 Használt bútort veszünk

Keresem dr. Páll Lászlónét sz. Kellessy Ilonát két kisfiával. Januárban Tótvázsonyban voltak. Szives értesítést az alábbi címre kérnék: Hegedűs Lajosné cukorrván igazgató neje, Oroszka, Brs m.

Perzsaszőnyeget kombinált szobákat és bútort magas áron veszünk Toghia és Németh, Anker-köz 3

Szemeskávét kis tételben is veszek. József kávéház József-utca 40

Nevelőnőt keresek 2 ½ éves kislányom mellé csillaghegyi nyaralással, teljes ellátással. Jelentkezés hétfőtől Nagymező-u. 49. sontés 9—2-ig

Reich Jenőt december végén Kőszegről állítólag Gmündbe vitték gyengélkedő transporttal. Aki tud róla valamit, értesítse feleségét Eötvös-utca 38. szám. Pantochemia

Nagyforgalmu kozmetika és fodrászüzlet keres férfi vagy női pediküröst és egy kozmetikai tanoncot. Csáky-utca 23. sz.

Perzsaszőnyeget hibásat is Mindenfajta függönyöket drapériákat veszünk. UNIVERSAL Wesselényi-utca 8.

Tangóharmonikák Táskagrammofonok Rádiók vétele és eladása Jáhn, Petőfi Sándor-u. 17

Zongora Schweighofer tizennégyezer Valódi Bösendorfer olcsón Rákóczi-út ötven. Zongorateremben.

Szabás-varrás ipari oktatása mestervizsgához Humay Rózsa Károly körút 7., II. em. 13.

Veszünk: kötött-, szövött-, méter-rövid-, norinbergi árukat. Káldi Izabella-utca 69.

KÖZISMERT 59 éves, jól szituált izr. iparművész nősülne. Kérem írjanak »Persületes« jel. New-York hirdetőbe Erzsébet-körút 9.

Reggeli ujság
A Polgári Demokrata Párt hetilapja
Felelős szerkesztő és kiadó: Vadnai Endre
Szerkesztő: Lovászy Márton
Szerkesztőségi órák: Minden hétköznap 9—1-ig, szerdán és csütörtökön délután 4—6-ig is.
Athenaeum nyomása — Felelős: Talabér Ferenc